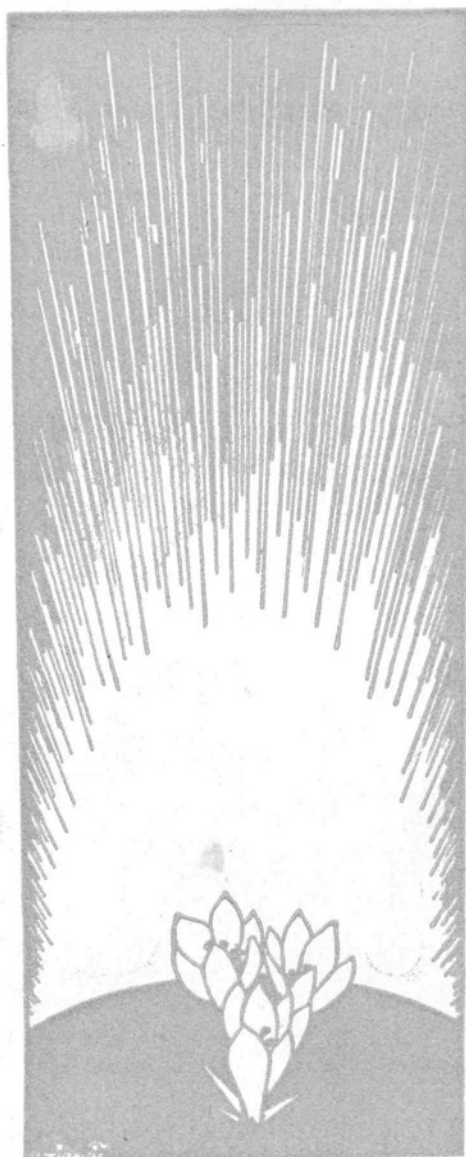

VIGRED

Ž E N S K I • L I S T

OKTOBER **1936** Š T E V. 10

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravnništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Poziv katoliškim ženam in dekletom. — Katoliška akcija. KA za dekleta. — Mir v hiši (F. W. Förster). — Žena in mir. — V miru živeti (Elza H.). — Strma pot (Peleasa). — Gospa Pica Bernardone (Dr. E. Š.). — Koroška jezera (O. S.). — Greta Garbo. — Nekaj besed o kapitalizmu (R. Smersu). — Dekletova pomlad (Dr. Marg. Scaba - V. Lovšin). — Ko roža cvete (M. Stepan). — Deklica, bodi previdna! (A. Kokelj). — Nesporazumljenja vzrok nemira (E. K.). — Žena in delo. Organizirajmo se strokovno! (M. Valant). — Kolodvorski misijon. — Po ženskem svetu. — Žena - gospodinja.

DOBRE KNJIGE

Izseljenski kongres. Rafaelova družba v Ljubljani je izdala obširno poročilo izseljenskega kongresa, ki se je vršil o priliki lanskega evharističnega kongresa dne 1. julija 1936. Knjižica je izšla kot 7. zvezek izseljenske knjižnice. Iz knjižice se razbere veliko delo, ki ga vrši Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev, ki zapuščeni ginejo po najrazličnejših delih sveta in zlasti moralno in versko, dostikrat pa tudi gospodarsko hirajo in umirajo, ker ni nikogar, ki bi se zanje zavzel. V splošnem je ta knjižica propaganda za Rafaelovo družbo, ki naj bi prav ves narod organizi-

rala pri delu za skrb za naše izseljence. Članarina Družbe sv. Rafaela znaša na leto Din 10.—; to je taka malenkost, da jo res vsakdo zmore. Tudi »Vigrednice« naj bi postale članice Družbe sv. Rafaela, da tako tudi pokažejo svoje zanimanje in skrb za sestre v tujini.

Slovenska pesmarica. — Anžič Anton Celje, Družba sv. Mohorja. Tristodvainpetdeset besedil za ljudsko petje vsebuje ta knjižica. Saj vemo, kako je včasih težko, ko sedimo v družbi in pojemo, pa nam nenkrat zmanjka pesmi in besedila. V vsakem takem slučaju nam bo pomagala ta

VIGRED

ŽENSKI · LIST

LETO XIV.

LJUBLJANA, 1. OKTOBRA 1936

ŠTEV. 10.

DESETA ŠTEVILKA »VIGREDI« JE POSVEČENA MIRU

SLOVENSKIM KATOLIŠKIM ŽENAM IN DEKLETOM!

Nāše sestre v Španiji preživljajo teške čase. Kot katoličanke nas vežejo z njimi vezi, ki naj bi ne bile prazne besede. Zato hočemo, kakor nas pozivlja Katoliška internacionalna unija ženskih zvez, v mesecu Kristusa Kralja in Roženvenske Kraljice v naše molitve vkle-niti naše drage sestre v Španiji, da v teh, nad vse težkih urah čutijo našo bližino. Živo si predstavljajmo, koliko vnanjega in notranjega gorja morajo prestajati, ko se vse okoli njih ruši, ko se jim uničujejo domovi in družine, ko plameni uničujejo zadnja zatočišča — katoliške cerkve, ko domovina umira pod udarci peklenških rdečih strahot.

Pomislimo, da je že na tisoče španskih žena in deklet, zlasti pa redovnic, v zadnjih tednih prestalo resnično mučeniško smrt za svoje najsvetejše: domovino, vero, Boga.

Ko ves kulturni svet čuvstvuje z velikimi španskimi junakinjami, ne smemo zaostati slovenske katoliške žene in dekleta. Dokaz naše sesterske skupnosti bodi: naša vsakdanja molitev zanje, spomin zanje pri sv. maši in vsaj eno sv. obhajilo v mesecu Kristusa Kralja. Zanje naj velja prošnja v litanijah: Kraljica miru, prosi za nas!

Katoliška žena, katoliško dekle, naše katoliško občestvo naj ne pozna meja v duhovni dobroti in radodarnosti!

SLOV. KRŠČANSKA ŽENSKA ZVEZA.

KATOLIŠKA AKCIJA

(Nadaljevanje.)

Knjižica »Katoliška akcija kratko in jedernato« ima v svojem dodatku tudi še poglavje »Katoliška akcija in politika«. Prvi odstavek tega poglavja govori o različnih pomenih besede »politika«. Dobro je, če o tem izvemo tudi žene in dekleta!

Najprej točne pojme! Kaj razumemo pod »politiko«? Takoј uvodoma naj povemo razliko, ki jo je sv. Oče večkrat v svojih globokih in jasnih nagovorih točno poudarjal: Politika v pravem in bistvenem pomenu je znanost ali umetnost, s krščanskimi zakoni in ustanovami pospeševati splošno blaginjo. Pomeni tudi ustanavljanje in oskrbovanje splošne blaginje, pravega napredka in socialnega ozdravljenja. Popolnoma se torej krije s socialno etiko, da, celo z najvišjo in najboljšejnjo zapovedjo ljubezni do bližnjega. Iz tega je jasno, da KA ne more politike povsem prezreti, ker bi sicer izpustila iz vidika ljubezen do bližnjega in splošno blaginjo. Splošna blaginja pa je tisto, čemur je na tisoč načinov mogoče služiti v življenju posameznika, družine in družbe ter sloni na zakonih in ukazih, ki jih mora državljani kot tak na vso moč pospeševati. V tem primeru označuje beseda »politika« način, kako naj državljani pri sestavi takih zakonov sam neposredno sodelujejo. To državljansko sodelovanje pa je omejeno in sicer z ozirom na obseg in udejstvovanje. Omejeno pa je zato, ker splošne blaginje, kakor v socialnem pogledu vsake zakonodaje stopa pred nas, ne gledajo vsi na enak način in ne z enakega stališča.

Pričenši pri absolutizmu, pa do parlamentarnega načina vladavine, se vrste najrazličnejši poskusi, kako bi se dalo splošno blaginjo uresničiti. In različno je pri tem vsakokratno sodelovanje državljanov. Pri nekaterih vladah se ozirajo posebno na kvaliteto oseb in njihovo polnomočje od strani naroda; pri drugih, kakor n. pr. v moderni demokraciji, se ozirajo bolj na njih število. Dandanes se udeležujejo državljani sodelovanja na vladanju države z volitvami svojih zastopnikov v državno upravo. Zaradi različnih mnenj glede sredstev in potov za uresničitev splošne blaginje se dele in tudi zbirajo enako misleči državljani, kakor to odgovarja njihovim osebnim interesom ali tudi po razrednih razlikah, večkrat tudi po osebnih nazorih, kakor jih imajo o rešitvi raznih političnih in socialnih vprašanj. Te skupine tvorijo ali oblikujejo politične stranke.

Iz tega dobimo potem drugi, bolj vsakdanji in slučajni pomen

besede »politika«. Ta ne pomeni skrbi za splošno blaginjo, kakor jo uravnava socialna etika; ta pomen označuje le posamezni način za pospeševanje splošne blaginje, kakor je to možno s posameznega vidika; kajti ena stranka vidi to od te strani, druga morebiti ravno od nasprotno. To je potem ljudsko in navadno razumevanje besede »politika«.

Če pa razmišljamo potem nazore, ki jih imajo stranke o KA ali tudi o katoliški Cerkvi, tedaj se nam takoj pokaže drugačna razdelitev. So stranke, katerih ravnanje je naukom katoliške Cerkve naravnost nasprotno. So pa tudi stranke, ki tem naukom ne nasprotujejo, bolje, ki te nauke priznavajo in po njih ravnaajo. O strankah, ki se naslanjajo na zmotne nauke, ki moralnih naukov ne vpoštevajo in jih je Cerkev obsodila, na tem mestu ni treba govoriti. Jasno, da tudi KA take stranke odklanja in zmetuje.

Tu moremo govoriti le o strankah, h katerim tudi katoličani lahko pripadajo, o strankah torej, ki ne slede veri sovražnim in zmotnim naukom, ki niso indiferentne napram veri in Cerkvi, o strankah, ki uveljavljajo katoliške nauke v svojem delovanju. Tem strankam nasproti KA ne more biti ravnodušna. Svojim članom nikakor ne more prepovedati, da ne bi pripadali taki stranki. Nikoli pa ne smejo pozabiti, da imajo sveto dolžnost imenu »katoličan« le čast delati.

KATOLIŠKA AKCIJA ZA DEKLETA

Poročila. Počitniška doba je malo zaustavila ali boljše: spremenila našo delavnost. Neutrudno so se kljub dopustom v Ljubljani zbirale *uradnice* in proučevale vprašanja, ki so v zvezi s sodobnim apostolatom, poleg tega pa s skupno sv. mašo in obhajilom vsako prvo soboto v mesecu duhovno obnavljale. Vedno za vsak apostolat ostane resnična Gospodova beseda: »Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta obrodi obilen sad.«

Učiteljice so imele zopet svoje duhovne vaje in tečaj KA v gostoliubnem Lihtenturnu. Obširnejše poročilo o tem bo prinesla prih. številka »Vigredi«. Število učiteljic KA raste in s tem tudi njihovo apostolsko delo, ki ga Bog očitvidno blagoslavlja. Daj Bog, da bi se v tem prevažnem stanu začela nova doba po zgledu Holandske!

Dekleta na deželi, ki pripadajo gibanju KA, bodo imela sestanke po dekanijah. Na sestanke bosta prišli po dve odbornici dekliške KA iz Ljubljane, da skupno razpravljajo o preteklem in bodočem delu. Vsaka imed deklet KA bo dobila posebno obvestilo. Znova je vse naše delo dobilo *polno odobrenje* od prevzv. g. škofa, ki odobrava tudi načrte za bodočnost in daje vsem prizadevanjem apostolski blagoslov. Posebno ga veseli vdanost Cerkvi in njenim zastopnikom, kar je vedno bistveni znak prave Kat. akcije.

(*Osrednje vodstvo.*)

MIR V HIŠI

Plutarh pravi: »Leve in tigre krotimo, dopuščamo pa, da naše divje strasti, kakor divje živali, napadajo naše najbližnje sostanovalce.« Zelo lahko je tuje leve in tigre zapirati v papirnate kletke pacifističnih teorij — težko pa je roparske živali lastne notranjosti prikleniti na močno verigo in s svojimi domačimi različna mnenja brez levjega tuljenja, brez loputanja vrat in brez razburjenja razčistiti in vse konflikte, ki iz različnosti značajev in tradicij izhajajo, tako uravnati, da se izognemo motnjam v ravnovesju in napovedim domače vojne.

Mož in žena se prepirata, ali je milina ali strogost bolj na mestu pri vzgoji otroka. Ali bo prišlo do sporazuma, ali do diktata s tiho revolucijo ali bo trajala vojna morebiti trideset let? Mož in žena se prepirata o pravnih vprašanjih otroškega spora in sta pri tem mnogo bolj divja, kakor so bili otroci pri sporih. Sploh: koliko odraslih, ki se zapletejo v prepir, mora pozneje v svojo lastno sramoto priznati, da še niso prišli niti za milimeter iz otroške sobe. V svetovni vojni so govorili in pisali odrasli vseh narodov drug proti drugemu kakor dvanajstletni pobiči na cesti. In od tedaj je občevanje med ljudmi med štirimi stenami prav mnogo privzelo od streljanja in ročnih granat ter od lažnive propagande vojnih časov.

Znamenje abstraktnega in brezdušnega pacifizma je, če ne pridemo niti do misli, da se v življenju in svetu ne da ničesar doseči, kar nismo že prej v lastni družini spravili do veljave. Kaj pomaga izražati čestitke in take čestitke sprejemati zaradi duhovitih mirovnih govorov, če pa naši sosede vsak dan slišijo glasan prepir v moji družini, ali če se pri telefonu spravim nad preobložene telefonistinje in kričim nanje, kakor admiral na vojski, ali če na vsako kritiko reagiram z razburljivim protinapadom?

Družina je celica človeške družbe tudi v tem smislu, če problem ohranitve miru in pridobitve miru med mnogimi protislovji prav v družini v svoji celotni težavi doživljamo in preizkušamo. Kdor bi hotel tu vojaške discipline, ta naj si ne domišlja, da bo kje v svetu ustvarjal mir. Imamo vojaške, ki v občevanju s svojimi pokažejo več discipline v tonu in vpljudnosti srca, kakor pa mnogi pacifisti, ki mislijo, da se smejo doma izvpiti, ker zunaj v svetu govorijo ali tiskajo proti vojni. Vsi smo nebolgliji ljudje in delamo in govorimo drugače kot bi hoteli; pri nas pa pride do spoznanja, ki potem vse odpusti in pomaga do napredka.

V svoji knjigi »Most do ljudi« pravi Robert Saitschick: »Večni mir med obema spoloma je morebiti še manj mogoč, kakor med ljudstvi. In vendar je jasno nebo tukaj in tam, ne samo zaželeno, ampak prava zapoved vesti.« Vsaka ljubezen med dvema spoloma, ki ji ni višja ljubezen sveto-valec in posvečevalec, konča v nesoglasju in vojski.

Obvarovanje miru je visoka umetnost in le kdor doma o tem razmišlja, bo celotno vprašanje do globine s praktičnim sredstvi proučil.

Prvo pravilo je, da vsak ostane v svojih mejah in se nauči kraljestvo svojega bližnjega spoštovati. Pri Euripidu pravi kraljica: »Vedela sem, kje gre njemu zmaga nad menoj in kje meni nad njim.«

Drugo pravilo je: Pri kritiki in zahtevi lastno čuvstvo svojega bližnjega varovati. »Menagér les amours propres« imenuje to Francoz, katerega vljudnost iz tega izhaja. K temu spada tudi, da znamo svoje slabosti in napake pogumno priznati.

Tretje pravilo je, da poiščemo za potrebne razgovore pravi čas, ko nismo sami razburjeni in vemo, da so drugi v dobrem ravnovesju. To je začetek in konec vse vzgoje.

Četrto pravilo je: V ljubezni ne molčati, ampak drugim zopet in zopet priznati vzroke našega spoštovanja in zaupanja. To je pomladanski dež, pod katerim se razcvitajo šmarnice.

*Peto pravilo je, da smo iznajdljivi, kadar je treba rešiti vprašanje tako, da prideta oba dela do pravice in časti.

Šesto pravilo je, v za dobro spoznanih stvareh ostati trden in ne popuščati. Le to obvaruje mir — če so namreč točke ena do pet že izvedene. Zahodni Locarno brez vzhodnega Locarna vodi prav gotovo k vojski.

Vprašanje miru se zdi onim dolgočasno, ki le abstraktno teoretizirajo. V resničnem življenju med živimi temperamenti, zanimanji, pravicami, dedovanji in naziranjmi ustvariti mir in sicer ne gnilega miru za vsako ceno, ampak mir, ki je resničnemu redu človeških dobrin in zahtev pravičen — to je najzanimivejši in najbogatejši problem človeškega bivanja na svetu.

P.:

ŽENA IN MIR

Čemu neki narodi tako zvedavo obračajo svoje oči v Ženevo kljub vsem razočaranjem, ki so jih tam že doživeli? Čemu še branijo obstoj Zveze Narodov, dasi se njenih slabosti predobro zavedajo? Brez dvoma zato, ker ona predstavlja prvi korak k izboljšanju mednarodnih odnosajev. In kdo danes ne želi, da bi se narodi — doma ali izven mejá — ne ogražali več s silo, marveč v vsem miru delali na skupnem cilju v korist poedinca in skupnosti.

Pravo in predpisi zakonov so nekoč rešili posameznika, zedinili plemena in narode ter ustvarili države. Danes je njihova naloga, da potegnejo svet iz prepada, v katerega ga silita lakota in brezposelnost. Samo pravica more in zna zediniti kontinente, svet voditi h kulturnemu razvoju in ga braniti pred človeškimi strastmi.

Zemlja daje živeža vsem in človeške roké, te žuljev tako vajene človeške dlani, bi pač želele ustvariti zakladov, ki tako kruto manjkajo množici. Vsak, ki trpi lakoto, vsak brezposeln je živa priča, ki glasno toži, da človeštvo živi še v polnem barbarstvu in da zakona ljubezni do bližnjega še ni razumelo. Neuporabljena nadprodukcija, lakota — pa najsi je očitna ali vsled podpor omiljena — brezposelnost s svojim neizbežnim sprevedom

demoralizacije in grenkost, katero je rodilo sovraštvo, vsa ta zla je ustvarilo človeštvo samo.

»Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« je zakon, ki zahteva najvišjih moralnih moči. Človek razvija izredne organizirane sile kadar gre za proizvodnjo ali sovražno uničevanje in rušenje človeškega življenja. Čudno pa je, da vse te sile naenkrat odrečejo, brž ko ni treba več služiti bogovom, ki so bili ustvarjeni le v lastno bolečino. Vse sile odpovedo tam, kjer gre za službo bližnjega, za njegov blagor, za njegov prestol, ki naj bi ga dvigal nad materielne dobrine.

Človeštvo se strahotno pokori za svojo nehvaležnost, ker je dopustilo, da mu je stroj postal v prokletstvo, stroj, ki je bil namenjen, da mu blaži telesne muke. To ubogo človeštvo je pač znalo ustvariti dobrin v izrednih masah, zemljo napraviti čezmerno rodovitno, njegovemu duhu pa se je do danes posrečilo samo to, da je s čudom človeške energije dosegel moč, ni pa razumel svoje najvažnejše naloge, da te pridobitve stavi življenju v korist. Dana mu je bila ustvarjajoča sila, toda on jo je zapravil in s tem samega sebe ponižal, si skopal prepad z lastno roko.

Kaj naj store žene in matere v tem svetu, ki kljub napredku ne zna najti onega, kar bi združilo vsa bitja in vsakemu dalo možnost, da živi?

Samo enega, najboljšega, kar je v njih, se žene morajo zavedati: svojega materinstva — pa najsi so ali niso matere po naravi. Naj ne stojé molče ob strani, pač pa vsak dan glasneje ponavljajo: Dajte nam, da čuvamo in hranimo življenje, katerega dajemo! Zemlja bodi dom za vse! In če svet temu duhu materinstva ne daje spoštovanja, ki mu gre, ne vdajajte se malodušnosti, temveč verujte v svoje poslanstvo! Materinstvo, pravo, goreče materinstvo, bo utrlo pot od naroda do naroda, razširilo meje, danes preozke. Materinstvo bo s svojo silo in svojim varstvom svet rešilo. Veliki norveški pesnik Ibsen ni zastoj zapisal: »Na dlaneh žene počiva človeška usoda.«

Elza H.:

V MIRU ŽIVETI

Kdo ne bi tega hotel? Otroci tudi najbolj razdivjani, umolknejo in gledajo plašno okoli sebe, če se jim pokaže kakršenkoli nemir. Ljubijo vojsko med sabo, radi si nagajajo, toda vse to je »vojska v miru« nikakor ne resnično razpoloženje. Vemo pa, da je takih bojov pozneje premnogo. Ko stopa človek v življenje, se razmakne marsikaj od onega miru, ki smo ga bili vajeni doma. Doraščajoči otroci odgovarjajo staršem, starši se ne znajo obvladati pred otroci. Brat se izogiba brata, sestra se odtuja sestrí. Razlika med temi člani družine je velikokrat tako velika, kakor da bi bil vsak izmed njih rojen na drugem planetu in bi vsak govoril drugačen jezik.

Življenje nas uči, da je prav za taka nesoglasja treba potrpežljivosti. Ne samo tisti, ki se mu slabše godi, tudi oni, ki se mu dobro, potrebuje potrpljenja. Stalni pogon in znana pridnost — kako razdražijo onega, ki se vda za lenobi! Kolikokrat se tisti, ki je sam razburjen, jezi nad mirom, do-

broto in prizanesljivostjo mirnega soseda. Veseljak ne more razumeti drugega, ki rad ostane doma. Že to ga draži, da se znese nad njim. Trdimo celo lahko, da so celo misli, ki jih razberemo na svojem bližnjem, večkrat vzrok nemira v nas.

Prepogosto smo prav žene in matere tiste, ki vse preveč zahtevamo in govorimo. Dneve in dneve nosimo s seboj nemir, ki seveda mora na dan. Ne znamo imeti potrpljenja ne z otroki, ne z možem, ne z družino, pozabljamo pa pri tem na to, koliko s tem škodujemo svoji okolici. In če bi hotele še pomisliti, da bo tudi od takih ur v naši duši nekoč Bog zahteval račun, bi bilo gotovo drugače.

Ta vera je pripravila Danteja, ki je toliko sovraštva nosil v srcu nasproti ljudem, da se je spravil ž njimi. Dolgo ni videl drugega, kakor njihove omadeževane, temne duše, končno — na poletu v onostranstvo — je šele zagledal jasno sliko, kako so se izpremenile, očistile, ter jih je gledal v jasnosti, v čaši zlate nebeške rože.

Pelevasa:

STRMA POT

(Nadaljevanje.)

X.

Moja draga Melisanda!

V zadnjem pismu sem Te prosila, da se pod toplim umbrijskim soncem z menoj potruдиš po stopinjah sv. Frančiška. Te bom tem laže zopet našla, ker sem letos, v prvi pomladi, v našem gledališču tudi občudovala asiškega ubožca, čigar materi, edini, mislim, poleg Alojzijeve, je bilo dano, da je pokleknila pred oltar svojega sina. Oratorij tako lepega sloga, kateremu je Gabrijel Nigond pod vplivom »Fioretti« napisal besedilo, nas je v posameznih scenah povedel v italijanska svetišča one dobe, v pokrajine Mantegna in Rafaela, s svojim horizontom, strmimi skalami, veličastno arhitekturo, cvetočim drevjem, pod gotske oboke, zlate in sinje, na odru s stopnicami, kot za misterij.

Toplega junijskega dne je bilo, Melisanda, ko sem preko Švice prišla v Milano. Tega sem zjutraj zapustila, ker je preveč svetovljan-ski, preveč zaposlen, preveč hrupen, — Milano, ki ne umiri, ki ne dovoljuje sanj, še celo njegova stolna cerkev je preveč — vidna. Večer je prihajal, mehak in poln otožnosti, in poln tudi zaupanja. Lahen vetrič se je dvignil. Obrisi obale, le par metrov od vlaka oddaljene, so jasni in določeni, na širnem morju vijolčaste meglice; voda mrtva, saj se komaj giblje, in modra je modrine, kjer je safirja in

mleka. Ne oživilja je nobena ladja, nobena jadrnica, nobeno življenje. Zamolklo kot muzika donijo imena:

Rimini, San-Giovanni-Cattolica, ki spominjajo na bizantinsko slavo, na cerkvene zборе in rezke bogoslovne prepire... Pesaro, Fano, Senigallia, Falconaro; v dalji Ancona s svojimi svetlimi nabrežji; izstopim, da vzamem progo proti Rimu, ki pelje preko Umbrije. Občudujem noč in ko dvignem oči, vidim, kako se lunin krajec koplje v sinjini brez dna. Kmalu smo v Fossato, kjer nas čaka avto, da v vsej brzini stečemo v *Gubbio*.

O Gubbio, mesto tišine!

Oh, dissì lui, non se' tu Oderisì
L' onor d' Agobbio, e l' onor di quell' arte
Che alluminare è chiamata in Parisi?

(Dante Vice XI, 79—81).

(Oh, mu rečem, ali nisi Oderis'
čast Gubija in tiste umetnosti,
ki, da pobarva, jo kličemo v Paris?)

Mesto tišine zares! Med temi tihimi zidovi, pod zaščito samostana, ki čuva ostanke svetega Hubalda († 1160 sin, škof in zaščitnik Gubbia, iz reda avguštincev) živi Gubbio danes mirno življenje. Nekoč pa je poznalo zmagoslavne dni. Zadnji vojni je dalo 6000 vojakov, od katerih jih je padlo 647. Za vsakega, ki je padel na bojnem polju, je pustil mestni urad vsaditi drevo z njegovim napisom. To je ob vhodu v mesto drevored bolesti, ki te pozdravi, kot pozdravlja domačina.

Ljudje so tu flegmatični, trgovine nič kaj natančne, promet in higijena nič kaj dogmatični in skromni kolodvor, ki na stranski progi iz Fossata v Arezzo vzdržuje z mestom promet, ni prvovrsten. Resne palače z začrnelimi pročelji, obsežna dvorišča, polna trave, dvojnata okna, prav stare hiše, katerih večina je poleg glavnih vhodnih vrat ohranila še druga nižja »smrtna vrata«, katera so nekoč odpirali le za pogrebne sprevede, ozke ulice, polne sence in skrivnosti, zapuščeni trgi, množica sivih streh v obliki amfiteatra ob vznožju gore Ingino — to Melisanda, je — *Gubbio*...

Palača konzulov, pravi dragulj arhitekture, ki v svoji eleganci in svoji lepoti lahko tekmuje s florentinsko »Staro Palačo« in renesenčna palača urbinskih knezov nad njo, gledata proti stolnici na hribu.

Skoro na vrhu gore Ingino, skrivnostne in bele, se dviga prostrani samostan sv. Hubalda. Nad cerkvijo je dobro gledati horizont,

na prvi pogled domač in dobrovoljen, da zapojejo nehote v tebi opojni glasovi, kot bi srce odgovarjalo velikim obljubam, katerim, Melisanda, izraza ne vem. Vse to me hoče zadržati: tu vinska trta, ki se ovija okrog drevja, v strogem redu nasajene oljke, tam med bežečimi griči najboljši del umbrijske zemlje in v dalji gora *Subasio*, ki se dviga nad Asizijem; pred menoj grič, na katerem je zgrajena ponosna *Peruzija* — »Augusta Perusia«. Tedaj doumem, kaj je umbrijskim umetnikom, pesnikom in svetnikom dalo življenje: domotožna lepota, globok okus zemlje in njenega obdelovanja.

Lastavice tu gnezdijo tako nizko, da jih dosežeš z roko: pod strehami, po sobah, po hišah. One so mesta božajoča duša, ko so zvonovi njega duša pojoča, zakaj v Gubbio zvonovi ves dan pojo. Pojo veselo ali pa žalostno, pa največkrat veselo, da ima človek občutek preobilja, kadar zvonijo v vseh stolpih istočasno.

Ob večerni zarji pa, ko so zvonovi utihnili, ko domišljija počiva, ker je ne vznemirja nikak sen, zakaj vsak predmet se ti ponuja v določenih obrisih in z resnično polnostjo, tedaj, Melisanda, doživiš — *uro očarajočo*.

Tišina polna prijateljstva, praznik brez skrbi za naslednji dan! Jutri se prične kroženje po okolici. In to čakanje položi v moj spanec malo sladkosti . . .

Kako občudujem to pokrajino, tako različno od naših vasi! Veliki trgi, dovolj oddaljeni drug od drugega, so zvezani s cestami, ki peljejo ob vznožju hribov, nato pa se jamejo dvigati in zopet padati, da dosežejo sosednji trg, ki leži ob pobočju griča. Veter dviga prah po potih in poljih. Vsaka dežela ima svoj vonj, krepki vonj zemlje. Umbrija diši po medu in zeleniki. Nebo se spreminja s časom in vode vitkega potoka, ki tekó na dnu globokega jarka, se spreminjajo z nebom.

Koliko lepih imen, ki mi kličejo v spomin umotvore umetnosti in vere: Sassoferato in vidiš melanholične Madone, Fabriano in vidiš sijajno ježo Treh Modrih, kjer se je znašlo vse bogastvo Jutrove dežele v veseli radosti! — Avellana s samostanom, ki ga je proslavil Peter Damijan in kamor je nekega dne *Dante* prišel trkat na samostanska vrata. Še danes kažejo celico, v kateri je stanoval. Pesnik je bil star 45 let in seboj je nosil zaklad sanj, odpor duha proti materiji, svoj idealizem in silno mržnjo do sveta. Tu se je njegovo ubogo srce, utrujeno in krvaveče vsled trdega izgnanstva, brezdvomno umirilo.

Melisanda, vrniva se še za trenutek v Gubbio, obiščiva tovarne pohištva, kjer s presenetljivo spretnostjo posnemajo antične modele. Poglejva lončarske izdelke, ki ljubosumno hranijo skrivnosti barvnih odtenkov. Če je Oderisi, o katerem govori Divina Komedia, ustanovitelj slikarske šole, je Jurij Andreoli tisti, ki je keramično umetnost dvignil do sijaja. In zdaj, ko sva sanjali med razvalinami, polnimi veličastva, obiščiva še cerkve: gotsko sv. Frančiška, renesančno svetega Petra, očarajočo romansko sv. Janeza, stolnico in bogastvo njenih zakladov: Brezmadežna in Svetniki od Sinibalda Ibi-ja, Pieta, Dona Donija in tiste čudovite prevleke, z zlatom in svilo vezene po risbi Justa Velikega. Ne pozabiva Santa Maria Nuova, slavo mesta Gubbija, kjer je umotvor Ottaviana Nelli-ja, Belvederske Madone, freske, kot bi bila nastala včeraj, tako dobro je ohranjena. Na bogatem temelju je Brezmadežna očarljiva in žalostna. Na kolenih drži Jezuščka, poleg nje pa stojita dva svetnika, sv. Anton in sv. Peter; angeli obdajejo večnega Očeta, ki na glavo Brezmadežne polaga krono. Čistost potez in svežost barv dajata freski ves čar. Je pa tudi v izrazih toliko radosti, v celi freski toliko miru, da gledaš v njej umbrijsko umetnost. Košček nebes, ki so stopila na zemljo . . . Pa kako daleč me vse to povede, ta etrurijska civilizacija v Gubbio! Toda ne! Samo življenje je kratko, mi pa mislimo, da so tisti časi že daleč.

Melisanda, mislim na vse vojne, ki so uničile že toliko civilizacij, mislim predvsem na zadnjo nedoumljivo vojno. Bomo-li kdaj imeli končni mir? Tega je treba skleniti sam s seboj. Kako dobro je to razumel sin trgovca, Frančišek, ko je prišel v Gubbio, kjer mu je prijatelj, ki mu je od mnogih edini ostal zvest, ponudil romarsko obleko — odelo iz trdega blaga, usnjat pas in palico — prvo frančiškansko oblačilo!

Saj veš, Melisanda, kateri francoski pesnik pravi:

»Il est de clairs matins,
Où le coeur est un ciel de Pâques . . .«

(V gotovih jasnih jutrih je srce podobno
velikonočnemu nebu . . .)

Tako jutro je zame danes.

Odpotujem v prvih jutranjih urah, ko je še skoro hladno. Sopotniki so zaviti, avto je poln in zdi se, da se njegova brzina z vsakim ovinkom ceste še veča. Vzdolž ceste teče potok, sadovnjaki nas pozdravljajo, veter nam prinaša vonj cvetočih travnikov. Na obzorju

rdečkasta preča, rdeča barva postaja izrazitejša — oh sonce je to! Zbogom hlad, zbogom odeje, dan bo le — in srce moje prepolno!

Gremo po stopinjah svetega Frančiška, na sveto goro, kjer je v svoje ubogo telo dobil žig Jezusa Kristusa.

Hitro smo mimo malih mest: Umberdide na levem bregu Tibra, starodavni Tifernum, zadnje umbrijsko mesto in v Toscani smo. Evo Arezzo, domovina *Petrarka* in sv. Gvidona Vasarija. Pravkar smo zapustili Tiber, pred seboj pa imamo idilično dolino Casentina, kjer izvira Arno s svojimi belkastimi vodami in ki teče proti Firenci. Oh, ti griči, ti veličastni gozdovi, gradovi, samostani, vsa ta majhna mesta, katere občudujemo z enim samim pogledom, tako zelo nas kliče vrh! Polni avto sope, pot postaja strma. Tu samotna kmetija, tam gostilna, nato pa je pokrajina še vse bolj zapuščena. Glasovi utihnejo, tam gori v velikih drevesih vidim sivo maso samostana. Kmalu bomo tam. Že izgubimo vrh izpred oči. Še en ovinek — en dvig — in evo *Verna*! Pozdravimo jo, kot jo je pozdravil sv. Frančišek.

Še pred meniškim bratom, ki se je nam, ginjenim gostom smehljaj, nas pozdravi Dantejeva tercina, trda in divja, kot pokrajina, po kateri smo pravkar prišli:

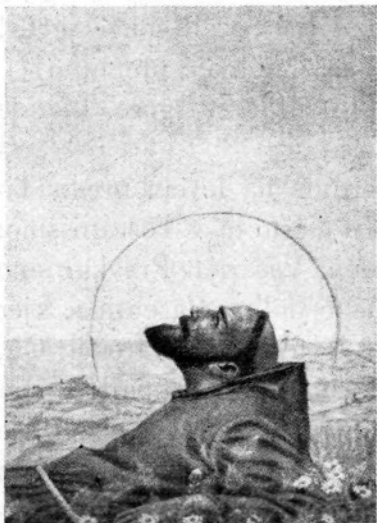
»Nel crudo sasso intra Tevere et Arno
Da Christo prese l' ultimo sigillo,
Che le sue membra du' anni portarno.«

(Raj, XI, 106—109).

(Na raskavi skali med Tibrom in Arnom
je končno vzel zadnji žig Kristusa,
ki ga bo nosil v svojih udih let dvoje).

Pa ne izgublajva časa, Melisanda! Kako velika je samota in kako je tišina globoka! Po vitkih ravnih stopnicah gremo navzdol in evo — »sasso picco« — velikanska razpoklina, z mahom obrastla, iz katere curkljajo kapljice vode, kjer je v samoti tako rad molil, evo v prav isti razpoklini skalnate reže — raven kamen, raskav in moker — njegova postelj? Kakšno je pač tu moralo biti njegovo spanje? Oh, razumela sem, Melisanda, s kakšnim srcem je moral pozdraviti svojega brata »Sonce«, ko je napočil dan!

Evo kapela ran, katero s cerkvijo in lepim trgom pred njo veže hodnik, okrašen z lepimi freskami. Prav zadaj je »Križanje« iz modre in bele majolike, delo Robbija, na sredi bronasta ograja, kamen na kraju samem, kjer se je zgodil čudež. Skloniva se, Melisanda, in poljubiva ta bron, katerega je poljubilo že toliko tisoč romarjev.

Danes se za asiškega ubožca zani-
ma ves svet. Koliko lepih knjig se je
spisalo o njem, in v vsem tem, koliko
literature, Melisanda! Zastonj klije iz
njega, po najširših odprtinah, vse nad-
naravno, Frančišek sam je naraven, kot
noben drugi. Kdo ne bi hotel z njim
živeti in se greti ob njegovem plamenu?
Okrog njega samo veselje, zaupanje,
mir! To pa je samo na zunaj. Notranja,
bistvena lepota pa je drugje. Njegova
vest v svet XIII. kot XX. stoletja je po-
ročilo Evangelija. Ustavila bi se, Me-
lisanda, premišljevala in zaznamenovala

najživahnejše vtise. Toda čas hiti... Čemu dajati podrobnosti o
njegovem življenju?

Ura kosila in nato počitka po kosilu je tu. Pod velikimi smre-
kami s povešenimi vejami, v senci velikanske Abetone, ki je videla
sv. Frančiška hoditi mimo, je mah nežen in mehak; ptički počivajo,
samo kobilice se grejejo v sončnem žarku. Gozd pa mogočno šumi
— bogata pesem, ki gre preko svete gore...

Prenočila sem v Bibbiena.

S terase, ki ima dostop k župni cerkvi, se na obzorju vidi *Verna*;
nad pistinjsko planoto je gora kot ponosen vrh. Od druge strani je
Poppi in palača grofov Guidi, ki je podobna »Stari Palači«, nato
planjava Campaldino, nad to v Apeninah Vallombroja, kjer bom
jutri.

Kljub vsemu pa sveta gora moj pogled zadržuje. Gledam jo v
tišini, nepremično, medtem ko sonce zahaja za Pratomagno. Barve
se izgublajo v zraku, kmalu nato se pokaže par samotnih zvezd, ki
prodoro neba prosojnost in nato iskri zvezdnata noč nad nami. Po-
gled je tako ginljiv, da človek prav natihoma moli. *Verno* najdeš tudi
v dalji. Od neba, katerega se, rekla bi dotika, si izposodi nekaj tako
prazničnega, tako velikega, da me neopaženo dvigne nad zemljo. Ali
pa je to, Melisanda, morda že tok, ki je prišel od obrežij večnosti?

Tej zvezdnati noči je sledilo sončno jutro.

Zopet hitimo po dolgih vrstah topolov vzdolž živih mejá. Še en
bogati gozd macesnov, smrek in cvetočih kostanjevih dreves. Kakih

1000 metrov daleč sredi gozda je samotno bivališče, ki ga je ustanovil sveti Romuald, čigar ostanke sem počastila v Fabriano. Tu je sv. Frančišek prebil poletne dni s svojim prijateljem in zaščitnikom, kardinalom Hugolinom in spisal navodila obeh redov, ki jih je bil ustanovil: mlajših bratov in revnih žená.

Opoldne smo v Vallombrosa, vedno v divnem gozdu. Čisto na koncu doline opazimo Firenco, ki jo poljublja Arno, z njegovimi stolpi in kupolami, ki prodirajo mlačne meglice v dolini, posejani z oljkami. Za Verno pa ne grem več v Firenco. Čemu neki? . . .

Še pa bom videla Vzvišeno Peruzijo, videla bom Fabriano, še bom šla v Gubbio! Najprej pa hitim domov, da se vržem v naročje svete katoliške Cerkve in jo poprosim za prvi poljub . . .

Tvoja

Senta.

Dr. E. Š.:

GOSPA PICA BERNARDONE

Žareče solnce je stalo na nebu umbrijskih gora. Ptice so popevale v drevesih bližnjega gozda. Ob napol podrtem zidu male cerkvice pri sv. Damianu je sedela gospa Pica Bernardone s svojim malim sinkom. Do utrujenosti se je naigral in sedaj sloni Frančišek ob njenih kolenih.

»Pripoveduj mi o svojih sanjah, mamica,« prosjači dečko. Gospa Pica pogleda v daljavo in se srečno smehlja.

»V noči, preden si bil rojen, sem te videla v rjavi pastirski suknji. Pridigoval si veliki množici o ljubezni božji in ko si se potem podal na pot, ti je sledila velika množica bratov. Videti si bil zelo srečen.«

Razmišljajoče je poslušal deček in je položil roko na srce. Tu notri je nekaj zbolelo pri materinih besedah. Ne, pater ne bi nikoli postal, pač pa pevec. To je rekel tudi očetu na večer pri večerji. Oče se je smejal, toda mati je trdno verjela na svoje sanje. Zopet se je smehljala tiho pred se. Kaj ve njen mož, Peter Bernardone! Saj je bil tedaj na potovanju, ko je bil mali Frančišek rojen — majcen in drobčen, a z žarečimi očmi, lahak kakor ljudska pesem, tako je že takrat mislila. In kakor ljudska popevka je bila njegova duša jasna in polna spevov. Zato je pač hotel postati pevec, da bi se izpel. Ko je postal večji, se je odkrival pred vsako Madonino sliko in če ni imel

rož, je odlomil nojevo pero s svojega klobuka in ga je položil pred njeno sliko. A kmalu se ni več spoznal sam s seboj in z veseljem sveta.

»Bog je vendar edini,« je mislil v hipnem spoznanju; toda ta misel je prišla in se razblinila, kakor opojni vonj.

Kakor vse matere, je spoznala tudi gospa Pica, da nekaj v srcu njenega sina ni v redu. Zaskrbljena ga je vprašala: »Tako tih si, ali si bolan?«

»Ne, toda zelo truden,« je odgovoril Frančišek.

Gospa Pica ni dalje spraševala, toda prižigala je vsak dan pred Madono debele sveče in je molila z razprostrtimi rokami za svojega sina.

Njen mož ji je večkrat rekel: »Ne brigaj se toliko za Frančiška, saj ne ve kaj bi rad! Preveč si ga razvadila! Da bi se vendar pričela vojna in nam Frančišek dokaže, kakšen junak je!«

Gospa Pica je molčala in je živela sama s svojimi skrbmi.

Kmalu nato se je res pričela vojna. Figovec je bil, kdor je ostal doma. Tega si ni pustil Frančišek dvakrat reči. Bogato opremljen je odhajal. Toda na pol pota ga je Bog obiskal z boleznijo. Sredi vročičnega spanja mu je govoril tihi glas: »Frančišek, kaj je bolje: Gospodu služiti ali hlapcu?«

»Gospodu!« je zašepetel Frančišek trepetaje. Drugega jutra se je vrnil domov in se ni menil za očetov zasmeh. Ta je sploh znal samo trdo govoriti. Mati pa ga je objela in poljubila. Brez cilja je begal prihodnje dni Frančišek v umbrijskih gorah in čakal na razsvetljenje; še je bilo vse temno v njem, toda srce njegove matere je bilo pri njem; to je dobro čutil. Molče je stala na oknu, če je pozno v noči prihajal domov, obrisala mu je pot s čela, a vprašala ga ni.

Ni bilo lahko za njo. Njeno materino srce se je moralo v tako mnogo vživeti. Pa je še začel Frančišek v tuji beraški obleki na cestah prosjačiti. Oče je slišal o tem. Besen od srda je pahnil Frančiška v kot. Mati pa se je sklonila nadenj s sklenjenimi rokami in vprašala: »Zakaj si to storil, Frančišek?«

In zopet se je prerekal oče Peter z materjo Pico: »Ali mar nisi ti kriva? Ti si ga v njegovi norčavosti še utrjevala, ker si slučajno nekoč sanjala, da bo postal pater?«

Ali se dá materino srce zbegati? Gospa Pica je skušala Frančiška tolažiti in ga je vprašala malce negotovo: »Ali ni mar zaslužnejše

ubogim pomagati, kakor pa sam biti ubog?« Proseče ga je pogledala in njiju pogleda sta se stopila v enega. Tedaj je spoznala, da je moral njen sin postati ubog zaradi božje volje. Vedela je, da mu bo morala odslej pomagati pri lastnem očetu. Pogumno se je dvignila in je rekla Frančišku: »Pojdi v svojo sobo in obleci svojo obleko!«

Tiho je šla za njim s skledico mleka v rokah, pa si ni upala stopiti v sobo, ker je slišala Frančiškove besede: »Moj Bog, ujet sem v Tvoji nevidnosti.« Ali ni mar ona tudi? Pokleknila je na kamenite stopnice pred vrati in molila za sina.

Slišala je, kako obiskuje kužno bolnico in je vedela, da prav dela. Njeno srce se je veselilo, četudi se je na vseh udih tresla pri misli na očetovo jezo. Ta je bila strašna.

»Moj otrok,« je šepetala v tihem spoštovanju, ogrnila ruto in hitela za njim v cerkev, da ga poišče.

»Že grem mati,« je rekel in je molče stal pred očetom, ki je razlil nadenj vso svojo jezo. Saj Frančišek ni mogel drugače, kakor, da ubogim pomaga. Le mati se mu je smilila, ki je bila vsa majhna in nebogljenja vzpričo očetove jeze.

Vso noč je prečul Frančišek v cerkvi sv. Damijana. Drugo jutro je pritekel ves srečen k materi: »Mamica, grem, zopet bom sežidal cerkvico sv. Damijana. Ne jokaj, mati!« Objel je blede ženo in jo prisrčno poljubil: »Najbolje je tako zate in zame.«

Pa še je vprašalo materino srce v strahu: »In tvoja hrana?«

Frančišek se je le smehljaj: »Kdor me je poklical za zidarja, ta me bo tudi prehranil. Ali bi ne bil slab stavbenik, če bi tega ne storil? Ali ne misliš tudi ti tako?«

Tedaj ga je blagoslovila in z okna gledala za njim.

Pozno zvečer je klečal Frančišek in zahvaljeval Boga za klic križa in za svojo mater.

Ne, ne nič več ni bilo lepo in dobro za gospo Pico v stari Bernardonovi hiši v Asiziju. Peter Bernardone je bil hud na njo. In njeno srce je bilo raztrgano od veselja in skrbi. Nekega dne jo je zbudil iz njenih razmišljanj besni krik očetov. Z vso močjo jo je vlekel k oknu. Kar je videla, je bilo strašno. Ali je bil to res Frančišek, ki ga v raztrgane cunje oblečenega, tropa pouličnih fantalinov zasmehuje, pljuva, on pa mirno, skoro praznično, z žarečimi očmi koraka med njimi. Trdno se je morala prijeti za polico ob oknu, da se ni sesedla. Ne, tudi ona ne razume Frančiška več. Toda Bog je vendar ž njim. Ho-

tela je pomiriti svojega moža, a ta je že odprl vrata in je z enim skokom stal sredi ceste. S pestmi je bil svojega sina, za lase ga je vlekel v hišo in ga zaprl v dobro zamreženo klet. Ključ je vtaknil v svoj žep. Brez moči je stala mati zraven, vrgla se je možu k nogam, a ta jo je sunil v stran.

Dolgi teden ni videla Frančiška. K sreči je moral Peter Bernardone odpotovati. Pred odhodom je naročil svoji ženi, naj daje Frančišku vsak dan dvakrat jedi skozi omrežje na oknu. Ključ pa je vzel s seboj na pot. Nestrpno je čakala, dokler ni odšel. Še je poslušala nekaj časa, da so se polegli odmevi podkev. Tedaj pa je hitela v klet — brez luči. Kako naj bi tudi na to mislila! Saj materine oči vidijo tudi v temi. Dotipala se je do ograje in klicala: »Frančišek, Frančišek!«

V tem trenutku je bila ta tiha in vdana žena kakor divja zver. »In če me tvoj oče ubije, jaz te izpustim.« Tresla je železne palice kakor nora. Zastonj! Stekla je po stopnicah navzgor in prišla z veliko sekiro. Z obupajočo močjo je udarjala na ključavnico.

Mati skoči tudi v ogenj za svojega otroka, mati skoči v najglobkejšo vodo, da ga reši, mati razseka železne palice, da pride do otroka . . . V solzah sta se objemala mati in sin. Peljala ga je v nadstropje in mu v naglici pripravila obleko in perilo za odhod. Vse ji je povedal, kar hoče Bog od njega. Spomnila se je na svoje sanje in se je veselila. In vendar je v svoji materinski ljubezni mislila, da mu mora oskrbeti vse potrebno za novo delo. Ni pa videla, da uboštvo stoji pri vratih in se smehlja. Tudi Frančišek se je smehljal. Kaj bi mu mati vse hotela dati s seboj? Tedaj sta se pogledala v oči, sta se razumela in šla narazen.

Frančišku je dal škof nižje redove, da je bil poslej pod duhovnim vodstvom. Odpovedal se je svoji dediščini in se je nastanil pri cerkvi sv. Damijana, ki jo je začel popravljati. Vsako jutro pa je šel v Asizij k sv. maši in se je vselej ozrl, če morebiti mati ne gleda za njim. Za njo je imel vedno otroško hrepenenje. Kaj le misli o njem? Ali ga razume? Večkrat je pokleknil in dolgo molil za mater.

Nekega dne jo je srečal, ko je odhajal iz cerkve. »Ponosna sem na te, moj sin,« je rekla in ga prijala za roko. To je bilo vse, a Frančišek je z največjim veseljem odhajal k svojemu delu: »Zdaj je Bog blagoslovil moje delo po materi!«

Še enkrat jo je videl, ko je prvič pridigal pri sv. Rufinu. Močno je donel njegov glas po visokem prostoru. Nebeška svetloba je od-

sevala z njegovega lica. »Imejte se radi in pozabite, da ste bogati ali da ste revni. Kajti človek ima le tisto ceno, ki jo ima v očeh božjih.« Pri tem je za trenutek pogledal svojo mater naravnost v oči. To je bilo tiho slovo; kajti njene sanje so se uresničile. Rjavi bratje so mu sledili, ko je — kakor bi bežal — zapuščal cerkev, ker so ljudje stegovali roke, da ga pridržijo med sabo.

Zdaj je imel lastno družino, za katero je moral skrbeti, ki je zahtevala vso njegovo ljubezen.

Gospa Pica se je vrnila tiho in brez tožbe v temno hišo na trgu. Zdaj, ko Francišek poje svojo veliko pesem, ve, da je tudi ona vključena vanjo, četudi ji je srce hrepenelo po odsotnem sinu.

Toda, ali ni bil njen molk njena največja krepost? Molčati, ko drugi obsojajo, molčati, ko so drugi krivični, molčati takrat, ko je treba varovati skrivnost bližnjega, molčati, če je naloga dovršena in nas življenje sili v tihoto . . .

O. S.:

KOROŠKA JEZERA

(Za obletnico plebiscita, 10. X. 1920—10. X. 1936).

Bog nam je dal lepo zemljo. Lepa je in naša in moramo jo ljubiti. Predvsem pa jo moramo poznati. Naša dolžnost je, da jo vedno bolje spoznamo.

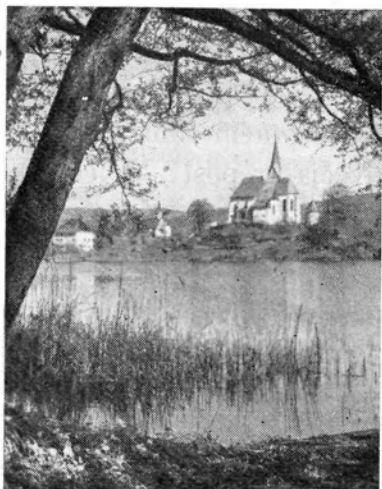
Tudi na Koroškem nam je Bog dal lepo zemljo. Tudi to zemljo moramo poznati. Kajti *lep* je tudi ta košček naše zemlje in *naš* je.

Goriška Slovenka R. L., po poklicu učiteljica, je bivala leto dni pred plebiscitom na Koroškem. Po izgubljenem plebiscitu je zapustila Koroško. A te naše zemlje in teh naših ljudi ni mogla pozabiti. Pisala je: »Ne morete si misliti, da je mogoče tako ljubiti, skoraj oboževati kakšen kraj in ljudi, kakor ljubim jaz Koroško in ljudi, v katerih sredi sem se počitila kakor doma. Tako rada sem jih imela in ne morem jih pozabiti . . . Spominjam se na one dni z neke vrste pobožnostjo. Vsaka stezica, vsak gozdiček, vse one krasne jutranje in večerne zarje se mi zde kot lepe sanje, ki jih človek, žal, ne more več pričarati. Mogoče si mislite, da so to le besede, a ni tako. Kar naenkrat se včasih spomnim na ono kratko pot čez grič v S. Prav z vsem srcem si zaželim, da bi zopet zaklicala brodniku, da bi me prepeljal čez one hitre dravske valove . . . Sinoči sem zopet sanjala o Koroški. Zjutraj sem mislila, kako rada bi poletela na Koroško in kogar znanih bi prvega srečala, bi mu padla okoli vratu in se mu razjokala na prsih in sama bi ne vedela, ali naj bi bile to solze žalosti ali veselja.« —

V tem poletju smo radi hiteli na gore in na jezera. Oglejmo si danes koroška jezera!

Na Koroškem je mnogo jezer. Nekoč jih je bilo še več, a nekatera so odtekla. Koroška jezera so spomini na ledeno dobo. Ogromni ledeniki so izorali globoke brazde in kotline, ki so se potem, ko so se ledeniki stajali, napolnile z vodo. Nastala so jezera, ki zdaj liki biseri spominjajo na ledeno dobo.

Na Koroškem so štiri velika jezera in sicer: Vrbsko jezero s površino 21.6 km², Milštatsko jezero (13.3 km²), Osojsko jezero (10.7 km²) in Belo jezero (6.6 km²). Belo jezero ima velikost Bohinjskega jezera.

Otok ob Vrbskem jezeru.

Največje koroško jezero je torej *Vrbsko jezero*. Imenuje se tudi Celovško jezero; razprostira se namreč uro hoda zapadno od Celovca. Do jezera vozi električna železnica. Po jezeru vozijo parniki. Jezero je zvezano z mestom po Lend-prekopu. Vrbsko jezero je 16½ km dolgo in 84 m globoko. Jezero pozimi navadno zamrzne in Celovčani se drsajo po jezeru; poleti pa znaša temperatura jezera 25° C (julija in avgusta), v zavarovanih zalivih pa celo 28 do 29° C. Ob jezeru se nahajajo letovišča. Vrba, čisto na zapadni obali jezera; dalje Poreče, v sredini severnega obrežja; Kriva Vrba med je Otok, v resnici polotok, z romarsko Porečami in Celovcem. Na južnem obrežju cerkvijo.

Pripovedka pripoveduje o nastanku jezera: Ondi, kjer se zdaj razprostira Vrbsko jezero, je nekoč stalo mesto. Meščani pa so se prevzeli, postali so brezbožni in se niso več brigali za božje postave. Nekoč so se na sam sveti večer zbrali na ples in pojedino, namesto da bi šli k polnočnici. V slavnostno dvorano pride star možiček in jih opominja, naj odnehajo od takega početja. A odgovorili so mu s posmehom. Ura se je bližala polnoči. Tedaj je vstopil stari možiček v drugič med veseljake. Nosil je sodček pod pazduho in zagrozil, da če ga ne ubogajo, bo odprl pipo sodčka in prišla bo poguba nad nje. Zopet so mu odgovorili s surovim in predrznim zasmehom. Ura je udarila polnoči. Možiček je odprl pipo, voda je privrela iz nje, nastal je vihar in deževalo je v potokih. Potopilo se je mesto. Samo včasih se sliši iz globine jezera zvonjenje zvonov potopljenega mesta.

Vrbsko jezero je slovensko jezero. Ob jezeru se razprostirajo naslednje slovenske župnije: Vetrinj, Hódiše, Otok, Škófiče, Lógaves, vse ob južnem

Nič drugega kakor drobna premagovanja ohranjajo mir. Mir zavlada, če žrtvuješ tako zvano zadnjo besedo in domišljavost, da moraš vsakemu povedati svoje mnenje ter mu podtikati najbolj črne nagibe. Ponižnost, dobrotá, ljubezen so temelj miru.

Elza Hasse

obrežju. Ob severnem obrežju jezera se razprostirajo župnije: Dvor, Dholica, Poreče, Breza, Čajnce. Teh zadnjih pet slovenskih župnij se je tekom zadnjega pol stoletja zelo ponemčilo. Zlasti župnija Čajnce, ki je Celovcu najbližja, je že skoro čisto nemška. Pred sto leti je bila še popolnoma slovenska. Župnija Breza je imela še l. 1908. 28 mohorjanov. V tej župniji leži letovišče Kriva Vrba. Letovišča: Vrba, Poreče, Kriva Vrba imajo čisto nemško lice, po vseh vaseh okrog teh letovišč pa se še govori slovensko.

Severno od Poreč se razprostira župnija Blatograd. Ta župnija je bila pred sto leti še čisto slovenska, danes je že skoro čisto nemška. V Blatogradu je župnikoval pred sto leti pesnik, zgodovinar in jezikoslovec Urban Jarnik. On je rekel, da se na Koroškem pomakne vsakih sto let narodna meja za eno uro hoda proti jugu. V Blatogradu je Martin Slomšek, poznejši škof, rotil vernike l. 1838. v znameniti pridigi, naj ostanejo zvesti materinski govoric in slovenski narodnosti. Vkljub Slomškovi pridigi je Blatograd utonil v nemškem morju.

Najhujša uničevalka slovenstva na Koroškem je ponemčevalna šola. To je prava kuga za koroško slovenstvo. Koroško slovenstvo se trajno tej kugi ne more ustavljati. Koroška ponemčevalka — nemška šola — je rabelj in grobokop slovenstva na Koroškem. Čisto jasno je: če ne propade ta rabelj, bo propadlo koroško slovenstvo!

Blizu Beljaka leži *Osojsko jezero*. Že ime priča (Nemci pravijo: Ossia-cher See), da je to nekdanje čisto slovensko jezero. Še danes sega slovensko ozemlje čisto v bližino Osojskega jezera. To so slovenske župnije Domščale, Strmec in Kostanje, ki se razprostirajo med Vrbskim in Osojskim jezerom. Ob Osojskem jezeru je stal velik benediktinski samostan. Tu sta se ponudila na potu v Rim blagovestnika sv. Ciril in Metod. Tu je delal pokoro Mutec Osojski — poljski kralj Boleslav, morilec škofa Stanislava.

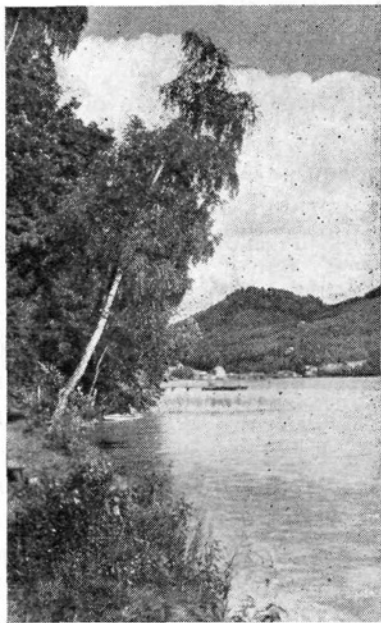
Milštatsko jezero se razprostira vzporedno z Dravo. Leži v bližini mesta Špital (6.000 preb.). Med Dravo in Zilo leži Belo jezero. Nekoč se je tudi ob bregovih Milštatskega in Belega jezera govorilo slovensko, a danes je ta del Koroške že čisto nemški.

V Ziljski dolini na meji med nemškim in slovenskim ozemljem leži *Proseško jezero*. Do tega jezera segajo slovenske župnije Borlje, Mělvíče in Brdo. V župniji Brdo je bil doma bivši zastopnik koroških Slovencev v dunajskem državnem zboru France Grafenauer.

V Kanalski dolini pod Predilom leži *Rabeljsko jezero*. To jezero je tudi poleti jako mrzlo, tako da ni primerno za kopanje. Gregorčič je zložil pesem o Rabeljskem jezeru. Kanalska dolina z Rabeljskim jezerom in s Sv. Višarjami vred spada od l. 1918. pod Italijo. Rabeljsko jezero ima 0.5 km² površine.

Med Rožom in Beljakom, ob vznožju Karavank, leži *Baško jezero*, ki ga imajo nekateri za najlepše koroško jezero. Jezero ima 2.3 km² površine. V jezeru se zrcali Jepina presekana piramida. Sredi jezera je otok. Okrog Baškega jezera se razprostirajo slovenske župnije: Loče, Pečnica, Na Dravi,

Marija na Zili. Baško jezero je torej čisto slovensko jezero, ker je okrog in okrog obdano od slovenskega ozemlja. Jezero leži poleg vasi Bače, ki so podružnica župnije Marija na Zili. Tu je župnikoval mnogo let pisatelj Ksaver Meško. Zdaj ima ta župnija nemškega duhovnika, ki je vpeljal nemščino v cerkev. Bače so druga postaja od Podrožice v smeri proti Beljaku.

Klopinsko jezero.

Zelo mično in ljubko je tudi *Klopinsko jezero* v Podjuni. Ima 1 km² površine. Klopinsko jezero leži med z gozdom poraslimi hribi. Gozd sega prav do jezera. Nad jezerom na hribu stoji cerkvica sv. Jurija. Ob obrežju jezera rastejo tekom zadnjih 15 let vile in hoteli kakor gobe po dežju. Prej je bilo jezero malo obiskovano. Zlasti Dunajčani se radi mudijo ob skritem Klopinskem jezeru. Jezero leži v slovenski župniji Škocjân v Podjuni, je torej čisto slovensko jezero, ker ležeče sredi slovenskega ozemlja. Jezero je oddaljeno od vasi Škocjan četrte ure, od postaje Sinčavas pa pičlo uro hoda.

Južno od Vrbskega jezera v župniji Hodiše sta dve Hodiški jezери.

Ob ozkotirni železnici Sinčavas - Železni Kapla leži Gosínsko jezero v bližini Góselne vasi.

To bodi dovolj o koroških slovenskih jezerih. —

Kmet je ponosen na svojo zemljo, on ljubi svojo zemljo, z vsem srcem visi na vsakem koščeku svojega »grunta«. Tako mora tudi narod ljubiti vso svojo zemljo. Zato nam je toplo pri srcu, kadar govorimo o naših mestih, trgih in vaseh, o naših poljih in ravninah, o naših travnikih, gozdih in planinah, o naših gorah in jezerih!

Naša zemlja je kos naše domovine. Res spada pod pojem »domovina« tudi še vse ono, kar je s to našo zemljo zvezanega, zlasti naša vera in naša govorica, naša pesem in naše šege in navade; a prav bistveno spada pod vsebino in obseg pojma »domovina«: naša zemlja! Ne moremo ljubiti domovine, ne da bi ljubili tudi to našo zemljo.

Mala, a naša! Malo zemlje imamo, *a naša je!* Državne meje so jo razsekale, a ona tvori celoto. In pravi biseri na tej naši zemlji so naša slovenska jezera! In ne v zadnji vrsti naša *slovenska koroška jezera!*

Mir je odstranitev vseh ovir, katere motijo dosego dobrega (Sv. Tomaž Akvinski).

GRETA GARBO, PREDEN JE POSTALA ZNAMENITA

Deset let je že Greta Garbo v Ameriki. Zanimivo in važno desetletje za film; zanjo samo pa se ni nič resnično važnega zgodilo od prvega leta v novem svetu.

Skrivnostne legende okoli nje so ostale tako neizpremenjene kakor Greta sama. Ostane pač skrivnostna žena na filmskem platnu, menjaje: ljubeznivi fantom, hrepeneče utelešenje trpljenja, bitje polno ekstaze in strasti, plaha tigrinja, ki se boji roparskega moža. Vsa ta imena je dobila v teku časa.

Premalo so se pa zanimali kako je prišla v Ameriko; kajti to je istočasno zgodovina njene izpremembe iz boječega otroka, ki se je stalno trudil, kako bi vsakemu ugajal, v nedosežno zaprto osebnost.

To zgodovino so zanemarili, ker jo le malokateri pozna. Greta Garbo je bila takrat popolnoma nepomembna.

Da razumemo tmino njene preteklosti, moramo iti daleč nazaj v njenem življenju. S 14 leti je delala v Stokholmu v brivnici; strankam je milila brade. Pozneje je izdelavala po dnevi vzorce za obleke, po noči pa je bila strežnica v malih kavarnah. S 17 letom je bila sprejeta v kraljevsko igralsko šolo in je tam naletela na Mavricija Stillerja. Stiller je bil prvi direktor v Evropi. Takoj je čutil, da bo blede Greta Gustavson velika igralka in je bil od tega dne njen mentor in varuh. Dal ji je vlogo v filmu »Gösta Berlingova sprava«. Bil pa je to prvi in edini nastop na Švedskem. V Berlinu je nastopila v drugem filmu »Cesta trpljenja«, kjer je precej slabo igrala. Stiller ni vodil te igre. Tedaj je prišel Lois B. Mayer v Evropo, da poišče igralških talentov. Zelo je želel, da bi pridobil Stillerja za Metro-Goldwyn-Mayer, ni pa hotel sprejeti Grete Gustavson, ki je bila tedaj že Greta Garbo. Direktor je bil pripravljen oditi v Ameriko, a le pod tem pogojem, da gre njegova varovanka z njim in sklene pogodbo istočasno z njim. Mayer se je vdal.

Mesto novega dejanja je bilo preloženo v New York. Naše poročilo se naslanja na spomine mladega moža Huberta Voight. Ta je danes eden izmed najbolj prebranih neodvisnih pisateljev v Hollywoods, takrat pa je bil šele zaupnik za družbo M-G-M. Dobil je nalogo, z vsemi fanfarami, ki jih more zbrati, pozdraviti evropskega direktorja in deklico, ki je ni nihče poznal. Telefoniral je vsem glavnim časopisom in sporočil, ta važni prihod. Pošljejo naj vendar poročevalce in fotografe. »Obžalujemo«, je rekel en glavni uradnik za drugim, »dve veliki ladji pristaneta danes v pristanišču in ne moremo nobenega poročevalca pogrešati.« Tako so bili Hubert Voight, fotograf in tolmač edini, ki je sprejel Mavricija Stillerja in Greto Garbo v Ameriki, ko so v avgustu 1925 z malo ladjo Cripsholm pristali v new yorškem pristanišču. Fotograf, z imenom Jimmy Silio, je bil brezposeln poročevalec, katerega prijaznost je bilo treba plačati z 10 šilingi.

Stiller je bil mož, ki je napravil močan vtis, — velik z močnimi sivi mi lasmi. Garbo pa je bila popolno razočaranje: koščena nerodna, nelepa. Navzočnost fotografa je bila seveda velika prijaznost. Garbo in Stiller sta se fotografirala enkrat skupaj, dvakrat pa Greta Garbo sama. Jimmy Silio je imel seboj samo tri plošče, toda več kot 20 krat je nameril aparat na mlado igralko. Vselej se je postavila v drugačni pozituri. Edino en časopis je prinesel njeno sliko. Edino en časopis je naznanil njen prihod in to samo na robu med novicami s pristanišča. Popoldne je bil namenjen obisku v glavni hiši filmske družbe na Broadway. Navada je bila ob prihodu novodošle peljati skozi vse delovne prostore in jih vpeljati pri vseh vodilnih osebnosti. Voight je telefoniral predsedniku družbe, toda njegova tajnica je odgovorila, da je preveč zaposlen. »Morebiti pozneje, ali jutri?« je rekel Voight. »Ne, jutri tudi ne«, je odgovorila tajnica. Predsednik je videl Garbo v dvigalu in ni ji treba, da bi se trudila k njemu.«

Prvi večer v New Yorku sta šla Garbo in Stiller v Capitol-Theater, da bi videla film. Voight pripoveduje, da se še danes spominja, kako je skušal, ko je hodil za njo, spraviti v soglasje čudne vtise z dekletom samim. Uverjen je bil, da je to igralka velikega šarma in vendar je tako sloka, nerodna in naravnost grda.

Par mesecev pozneje je bilo isto gledališče napolnjeno z ljudmi, ki se niso bali gneče, da bi občudovali novo filmsko igralko.

Greta Garbo in Stiller sta ostala več kot dva meseca v New Yorku, da bi se njuna pogodba izboljšala, zlasti njen honorar je nujno potreboval izpremembe. Dobila naj bi 350 šilingov na teden, ko bi prišla v Holliwood, Stiller pa je zahteval 700. Filmska družba je poverila posredovanje z Greto Garbo mlademu majorju Edwardu Bowes, kateremu se je zdelo, da je 350 šilingov že kar lepa plača. Stiller pa je z vso vstrajnostjo zahteval in je vendar prišel do 400 šilingov. Poznejši razgovori, pri katerih Greta ni bila navzoča, pa so zahtevali, naj izpremeni svoje ime. Garbo se sliši, kakor »garbled« (izmaličen). Drugi so zopet rekli, ime Garbo pomeni »garbage« (smeti, odpadki). Nihče pa ni vedel boljšega imena in končno so sklenili, da to vprašanje reši pisarna v Hollywoodu.

Vsa Voightova prizadevanja, da bi pridobil tisk za poročila o nastopu nove igralkе, so bila brez uspeha. Niti drugovrstni poročevalci časopisov se niso dali pridobiti za razgovor s škandinavsko ničlo, kakor so imenovali Greto Garbo.

Fotograf Arnold Genthe je bil prvi Amerikanec, ki je spoznal velike zmognosti mlade igralkе in jih je hotel pokazati tudi drugim. Izjavil je, da je pri njej opazil največjo gibljivost v izrazu, kakršne še v svojem življenju ni videl. Vanity Fair je prinesel dve sliki Grete Garbo v enem letu.

Stiller je kmalu po tem obolel in se vrnil nazaj na Švedsko. Prevelike boje je moral prestati. Ker on ni ničesar dosegel v Hollywoodu, se je Greta vsa izpremenila. Nesrečna, sama v Ameriki, vznevoljena zaradi slabega ravnanja, vsa preplašena zaradi čudnih pripovedk, ki so se spletale okoli nje, se je obrnila še bolj sama vase.

Imenovali so jo »utelešenje tisočernih žena« in »ženo, ki v svojih prsih nosi bol, ki je gibalno človeške zavednosti«.

Popolnoma tiho se je odločila za odhod nazaj v domovino in sicer tako tajno, da niti igralska družba ni vedela, kje je. Nihče je ni pričakal v New Yorku, niti en časnikar je ni prosil za razgovor. Tiho se je odpeljala v Evropo, domov...

Spomniti pa se moramo na velikansko senzacijo, ki jo je povzročil njen ponovni prihod v Ameriko. Ravnatelj Schenk, ki je prvič ni hotel sprejeti niti v pisarni, ker mu je zadostovalo, da jo je videl v dvigalu, se je moral to pot osebno potruditi v pristanišče ob prihodu parnika, četudi je bilo ledeno mrzlo zimsko jutro...

R. Smersu:

NEKAJ BESED O KAPITALIZMU

Danes slišimo toliko govoriti o kapitalizmu, da ne bo odveč, če si ta kapitalizem nekoliko ogledamo.

Početki kapitalizma segajo že v 15. stoletje, a prava doba kapitalizma je doba od konca 18. stol., ko je bolj in bolj zavladal gospodarski liberalizem. Ni zavladal povsod istočasno. Najprej je zavladal na Angleškem, potem na Francoskem, odtod se je širil dalje. Lahko rečemo, da je bil kriv tudi svetovne vojne (gospodarski boj med Anglijo in Nemčijo).

Po svetovni vojni je bil kapitalizem nekaj časa brez moči, a se je potem na novo razmahnil in dosegel strašno moč. Pij XI. je označil to dobo z besedami: V naši dobi se ne kopiči samo bogastvo, temveč tudi strašna moč, gospodarsko samosilje in samodržstvo. To samodržstvo je najhujše pri tistih, ki imajo v rokah denar. To kupičenje sile in moči je rodila razbrzdana konkurenca. V tej svobodni tekmi ostanejo živi le tisti, ki so najmočnejši, to se pa pravi največkrat: tisti, ki se najbolj nasilno bore, ki se najmanj menijo za svet. Pohlepu po dobičku je pa sledil razbrzdan pohlep po moči; vse gospodarstvo je strašno trdo, kruto, brezsrdno.

Najhuje pa je kapitalizem zadel delavstvo. Izprva jih je še primerno plačeval, da jih je privabil, zlasti one z dežele. Ko se jih je dosti nabralo in se je začela med njimi konkurenca, je začel kapitalizem zniževati plače, kakor se znižujejo na trgu cene blaga, ki ga je preveč.

Naravnost strašne so bile razmere na Angleškem v prvi polovici 19. stol., ko je bil angleški kapitalizem najbolj razbrzdan. Podjetniki so pritegnili v tovarne tudi ženske in otroke in uvedli nočno delo. Delovni čas je znašal do 15, ponekod celo do 20 ur. Celo otroci od 6. do 12. leta so delali tu in tam do polnoči in zjutraj od treh naprej.

Najhujše za delavce in njih družine pod gospodarstvom kapitalizma je to, da nikdar ne vedo, ali ne bo oče kmalu brez dela in pa, kaj bo, če obnemore ali če umrje; za otroke še posebej, da so brez doma.

Kapitalizem ustvarja brezposelnost in brezdomovinstvo. Kapitalizem sili ljudi v obup in jim jemlje vero, ljubezen do ljudi in do domovine.

Kapitalizmu je delavec stroj, ki ga je treba izrabiti, le da je položaj delavcev še slabši. Zakaj stroj je lastnina podjetja in se ga podjetniku škoda zdi, delavca pa ne, ker je dosti drugih, ki čakajo na delo in je za podjetje celo dobiček, če za izčrpanega dobi zdravega in krepkega delavca. V tem oziru je položaj delavstva tudi slabši, kakor je bil položaj sužnjev. Ker je bil suženj lastnina gospodarjeva, je le-ta navadno skrbel, da mu ni prezgodaj onemogel; kapitalist pa za delavca te skrbi nima.

Zaradi majhnih plač imajo delavci navadno tudi slaba, nezdrava stanovanja. Dostikrat služi en sam prostor za prebivališče vsej družini in včasih še tujim ljudem. Taka stanovanja so kotišča bolezni in nemorale. Otroci nimajo doma, silijo na ulico in ceste, kjer se izgube v nemoralni mlakuži. Tudi drugi stanovi so bili udarjeni po kapitalizmu, posebno mali obrtniki in kmet. A od vseh najbolj prizadet je bil delavec.

Vidimo torej, da je kapitalizem največje današnje zlo. Kapitalizem je rodil vse gorje, ki vlada med delavstvom in ki vlada sploh na svetu. Zato je kapitalizem naš največji sovražnik in v borbi proti njemu mora stopiti tudi naše delavno ženstvo in po svojih močeh pomagati, da se sedanje nezno stanje izpremeni, da se sedanji kapitalistični družabni red izpremeni v smislu papeških okrožnic in da zavlada na svetu pravi krščanski socialni red, v katerem bo tudi ženi dano njeno pravo dostojanstvo.

Dr. Marg. Csaba — V. Lovšin:

DEKLETOVA POMLAD

(Nadaljevanje.)

IV.

SPORT

22. ŽENSKI BOJEVNIKI

Bistvena naloga športa bi pravzaprav morala biti, preskrbeti vsem ljudem, katere veže poklic čez dan več ur na temne pisarne, šolske sobe, delavnice in poslovalnice, ob času odmora v svežem zraku prosto gibanje udov, nemoteno igranje mišic in sprostitev celega telesa. Uspeh bi bil višja stopnja zdravja in z njo večjega veselja do dela in večjih zmožnosti in sposobnosti za delo. Med spretnejšimi bi se seveda razvilo tekmovanje, ki bi vodilo do večjih sposobnosti. Tako bi bil šport dober in lep.

Toda iz prostega tekmovanja je nastal pravi prepir za stavo in zmago in za razvedrilo ter okrepčilo namenjene telesne vaje so postale same sebi namen ter utrudljiv in izčrpljiv napor. Naš šport se je ravno tako razvil kakor v starem Rimu. Tam so se bili gladiatorji v arenah na življenje in smrt, danes pa se pobijajo pri nogometu in boksanju za pokveke.

Kakor vedno pri propadanju kulture in duhovnega življenja, doživljamo tudi pri nas precenjevanje telesne moči in napora. Ves svet odmeva

od zmagovalnih vesti in športnih veličin in naša mladina pozablja, da vrši pravo človeško junaštvo svoja dela ne s telesno močjo, ampak z močjo duše.

Zmagovalci v športnih tekmah so znani po celem svetu, tihi borci v duševnih bojih in zmagah so pa pozabljeni. Zavidljiv vzor doraščajočega mladeniča so olimpijski zmagovalci, vsak bi rad postal njim enak. Koliko mlade moške moči je že zapisane smrti pri tem pretiravanju, pa se vendar še ne da tajiti, da je šport za mladino lahko nekaj zelo dobrega, ako se umerjeno goji. Utrjuje njihove mišice, stori jih svobodne in sveže in jih varuje brez dvoma pred mnogimi skušnjavami.

Popolnoma drugačen pa je vpliv pri deklicah. Vsekakor je priporočljiva tudi pri njih neka mera športa. Mnogo slabotnih in bledičnih otrok je napravil šport veselih in svežih. Ker so pa tudi one nagnjene k pretiravanju, jim je šport lahko v veliko nevarnost. Postanejo častihlepne, hočejo se za vsako ceno izkazati, in tako izgube pravilno ocenjevanje svojih moči. Posledice pretiranega športa in prevelikega napora pri delu v letih razvoja se čutijo celo življenje. Največ trpi navadno srce, in kaka škoda lahko iz tega nastane, ti bo jasno, ako ti rečem, da zahteva predvsem materinstvo zdravo srce. Poleg tega ima pretiravanje še druge posledice, kakor težke motnje pri periodi, notranje krče, vpade in zrastle, ker ženskega telesa ni mogoče brez kazni zlorabljeni.

V šoli, kakor tudi v družini se mogoče ne poudarja zadosti, da so še druge vrednosti ženskosti, za katere se izplača boriti. Moške lastnosti narode iz ženske karikature, store jo nesrečno, ako ne stremi za popolno svojo ženskostjo. Imaš na izbiro, ali razviješ svoje ženske telesne in duševne vrednote in jih vneseš v vsa svoja dela in opravila, ali pa boš nenaraven skelet.

23. TELESNO UTRJEVANJE

V prejšnjem odstavku sem pokazala na pretirano utrjeno in pomožateno ženo in ti si morda sklepala iz tega, da je za žensko nekaj takega, kakor pomehkuženje. Na noben način ne bi rada vzbudila v tebi te misli.

Ako si moraš reči, da nisi utrjena, da ti nekoliko prepriha, hladnega dežja, par korakov z bosimi nogami takoj prinese nahod, tedaj seveda ne smeš začeti z utrjevanjem po zimi. Poleti pa se navadi tega, ponoči imej okno odprto, umivaj se z mrzlo vodo, pojdi na izprehod tudi v vetru in dežju, predvsem nikar ne misli, da te bo mal preprih že na tla spravil. Tvoja obleka bodi lahka. Jeseni in pozimi lahko nadaljuješ s temi navadami ne samo brez škode, ampak celo za utrditev svojega zdravja. Seveda se moraš varovati pretiravanja; prozorne, kot tančica fine svilene nogavice pomenijo v slučaju, da dežuje, zmrzuje in sneži, tudi za močno in zdravo naravo revmatizem in giht, morda za celo življenje.

Ne samo telesno boš okusila boljše stanje, utrjevanje koristi tudi tvoji duši. Posledice so: zaupanje vase, gotovost in svežost razuma.

24. TELOVADBA

Dokler obiskuješ šolo, spada telovadba med obvezne predmete, najbrž med tiste, katere imaš najrajši. Po šoli pa večina zanemarja ne samo prijetno, marveč tudi potrebno telovadbo. Saj se nisi zato učila, da bi jo zopet pozabila. Potrebuješ jo ravno tako kakor abecedo ali enkrat ena. Spomni se le telovadnih ur, koliko razvedrila in veselja so donšale po utrudljivih duševnih naporih. Kako polajšano ste zadihale, ko je prišla telovadna ura in kako veselo ste hitele v telovadnico.

Ceprav nisi sedaj več v šoli, si le še nadalje privošči veselje in razvedrilo s telovadbo. Ni tako važno, da telovadiš v družbi in s telovadnim orodjem, marveč da često, ceprav malo časa — deset minut zadostuje — razgiblješ krvni obtok. Najbolj zdrava je telovadba na prostem. Ker pa ni to vedno izvedljivo, zadostuje tudi, ako vadiš v dobro prezračeni sobi in pri odprtih oknih. Ako je mogoče, telovadi bosa in malo oblečena. Ako te obleka ne veže, mišice najboljše delujejo. Pred vsako vajo globoko dihaj in daj prednost vajam, ki izboljšujejo tvojo postavo.

Amerikanska zdravnica Bess. M. Mensendieck, je že davno na to opozorila, da mora biti ženska telovadba bistveno drugačna od moške. Lepa ženska postava kaže okrogle oblike, lahke in mehke gibe, mož pa ima široka pleča, močno razvite mišice in trde gibe.

Ženska telovadba naj ustvari sorazmerno in lepo postavo, naj utrjuje mišice, ki so važne za žensko in poviša njihovo prožnost in napetost.

Ta zdravnica je tudi opozorila na po večini nepravilno dihanje pri ženski telovadbi. Pri pravilnem dihanju se pljuča širijo na vse strani, ne samo prsni koš, ampak tudi trebušna stena. Z malo pazljivostjo in vajo se lahko naučiš pravilno dihati in kmalu pride v navado.

Ako hočeš ohraniti zdravje in lepo postavo, tedaj imej pravilo: vsaki dan telovaditi!

25. IZPREHOD

Najpreprostejši, najcenejši in najmanj nevaren šport je izprehod, hoja v splošnem.

Za to ni potrebna nobena posebna obleka, noben poseben sportni prostor in brez stroškov je tudi. Seveda ni v njem nobenega mojsterstva!

Temeljit izprehod razgiblje vse naše mišice, prezrači temeljito naša pljuča, da hoja po načrtu brez ozira na menjajoče vreme utrjuje ves naš organizem. Pa tudi naš duh se osveži in utrdi.

Kako preprosto se zdi vse to, pa vendar malokateri to razumejo. Dober izprehod ni nobeno drvenje, ne hlastno tekanje, ne naganjanje po prašnih in po bencinu smrdečih cestah, ni potikanje po cestnih vogalih, ampak redno stopanje v dobrem zraku, kjer deluje vse naše mišičje.

Za izprehod si najboljše izberemo ceste, ki nas vodijo v lepo naravo. V vele mestih si poiščimo, ako le mogoče ceste z nasadi, javne vrtove in obrežja, kolikor je pač mogoče vsaj okolico brez prahu. Koliko veselja nam

prinese tak izprehod! Spomnimo se samo solnčnega zahoda v vsakem letnem času, pomladi, na gozd v blestečih jesenskih barvah, na blesketajočo zimsko pokrajino! Kadar in kjer le moreš, poišči priliko uživati krasoto narave. Svež izprehod v gozd, na polje, na hribe ti nudi več, kakor vse takoimenovane zabave. Tvoje telo oživi, tvoja pljuča se napolnijo s svežim kisikom, v tvojih žilah kroži kri hitreje, tvoji udje postanejo močni in gibki, tvoja duša pozabi vsakdanjost in se odpre na široko za lepoto narave in njen mir.

26. KOPANJE

Svež zrak, sončni žarki in voda je trojno, ki je že mnogim bolnikom priborilo zdravje in življenje. Ako imaš torej priliko posvetiti se vodnemu športu, veslati, plavati, potem jo pridno izrabi.

Ena najbolj zdravih panog športa je brezdvomno plavanje, pri čemer vse mišice enakomerno delujejo. Dober vpliv se še poveča, ako je s tem združena vodna, zračna in sončna kopelj. Toda kakor je šport zdrav, moda ima tudi nanj kvaren vpliv. Ne maram naštevati zopet nepotrebnih naporov, ki so združeni z mojsterskim plavanjem, pokazati hočem samo nekatere slabe strani tega športa.

Moda na primer zahteva dandanes od žensk zelo temnorjavo kožo. Zato izpostavljajo mnoge brez pomisleka svojo kožo naravnost sončnim žarkom. Seveda namažejo najprej svojo kožo z dišečimi mazili v zmotnem prepričanju, da je edina škoda, ki lahko nastane, ko se zažgo kožna vlakna in ako se izpuhnejo kožni mehurji. V tem pa seveda nimajo po večini nobenega smisla, da imajo ultravioletni žarki sonca nešteto neznanih posledic, ki niso zdravju koristna. Naj torej »drugi« mislijo karkoli hočejo, bodi previdna s sončno kopeljo!

Ponajvečkrat je škodljivo predolgo zadržavanje v vodi, pri čemer imajo nekateri namen doseči shujševalno kuro. Bolj verjeten uspeh pa je pokvarjenje organov, posebno srca in živcev. Ob času svoje mesečne periode nikar ne plavaj in ne poslušaj tistih, ki ti prigovarjajo, da ne škoduje. Ne smeš izpostavljati svojega zdravja nevarnim poizkusom samo zato, ker se ti hoče zabav.

Šport, posebno vodni šport, pa po okoliščinah nima samo telesnega kvara, ampak pogosto tudi moralnega, in ta ima večkrat hujše posledice kot prvi. Škoda na zdravju je v največ slučajih združena z utrujenostjo in bolečinami in to so uspešni svarilci, moralna škoda se pa po večini priplazi neopaženo. Na kaj pri tem mislim, bom razložila v naslednjem odstavku.

27. OBREŽJE (OBALA)

Kaj je obrežje ali breg, veš, in vem, da si ga tudi že videla. Nočem tu govoriti o norosti mode, ki je tako značilna za obrežno življenje, ker sem prepričana, da gre tvoja sodba o teh stvareh v pravi smeri. Samo o velikih moralnih nevarnostih današnjega obrežnega življenja bi ti rada nekaj povedala. Kajti nevarnosti so tudi za te.

Največ so ljudska kopališča obiskana skupno od obojega spola, to se pravi, da se zabavajo skupno moški in ženske skoraj slečeni. Lahko se vidijo in opazujejo, ko hodijo, ali stoje v vseh prostih legah in gibih. Gotovo so med njimi mnogi, ki mislijo samo na vodni šport, ki so neobčutni in nedolžni. Mnogi celo zatrjujejo, da se lahko navadijo na nagoto in da se dražljivost ne vzbuja, ampak z navado celo ubija.

Poglejmo trditve nekoliko bližje! Je mogoče, da so ženske, ki se na te stvari navadijo, toda to je samo na račun njihove sramežljivosti, te lepe cvetke njihove čistosti in njihove najvarnejše zaščite. Poglejmo v zgodovino kulturnih narodov, pa bomo povsod našli, da so imeli največje spoštovanje pred čistostjo in sramežljivostjo svojega ženstva. Ko so izgubili to mišljenje, je bilo to vedno znamenje splošnega propada. Povej sama, ali se more imenovati sramežljiva ženska v globoko izrezani, mokri kopalni obleki, ki prosto in neženirano hodi po obrežju? Kaj se pravi v tem primeru »navaditi«? Komaj kaj drugega, kakor, da več ne vidi nevarnosti, se je več ne boji, ker je ali že padla, ali ker bo gotovo padla, ker je izgubila čut dostojnosti in dolžnosti.

Nikomur, ki ima slabotne oči, ne pade v glavo, gledati v sonce z nado, da se bo na ta način privadil močni luči! Čeprav je navada velika moč, vendar resno ne mislijo, da se bo njihov vid s tem zboljšal. Ravno tako se ne more čista duša navaditi na nesramne poglede in izložbe. Kdor gleda v sonce, še dolgo vidi vse naokrog pisane pege in sončne kroge, in kdor se naslaja nad nesramnimi podobami, se ne sme čuditi, ako jih domišljija tudi tedaj še predočuje duši, ko bi se rada obrnila proč od njih.

Še celo, ako se napram tem stvarim čutiš zelo močno in ravnodušno, je še vedno eno stališče, iz katerega so ti te stvari prepovedane. Recimo, da ne napravljajo drugi na te nobenega vtisa. Kaj pa, ako ti ne napravljáš na druge vtisa? Ako morda tvoje nage oblike ne vzbujajo pozornosti, ako tvoji gibi ne vzbujajo pri drugih nedobre naslade? Marsikatera deklica bi zapustila kopalno obrežje nevoljna, ako bi le slutila, kako divja in surova poželenja vzbuja v marsikaterem moškem.

Morda si prebrala užaljena te zadnje vrstice in si pač misliš, da ti bom kopanje na obrežju popolnoma odsvetovala. Ne boj se, svetujem ti pa nujno, da nikar ne išči modernih obrežnih kopališč. Saj je drugih možnosti za te zadosti. Ako pa hočeš uživati z enakomislečimi vse prednosti modernega obrežja, tedaj vplivaj sedaj in pozneje, da se vpostavijo ločeni kopališki prostori.

(Dalje prihodnjič.)

DUHOVNE VAJE ZA DEKLETA BODO V DOMU DEVICE MOGOČNE V LICHTENTHURNOVEM ZAVODU OD 17. DO 21. OKT. T. L. PRIČETEK PRVI DAN OB 6. URI ZVEČER, SKLEP ZADNJI DAN ZJUTRAJ. — OSKRBNINA 100 DIN.

KO ROŽA CVETE...

(Nadaljevanje.)

Mati je hrepeneče objela hčerko. Poljubila jo je na razgreta lica. V njenih očeh je gorelo odpuščanje. V Mariji je zadrhtelo ob spoznanju razumevajoče materine ljubezni. V solzah je prosila: »Odpustite, mamica!«

»Otrok, to naj te ne skrbi! Vse, kar veš, da je v tvojo srečo, blagoslavljam.«

Oče pa je govoril drugače.

»Marija, zadosti si stara in razumna tudi: upam, da se zavedaš, kakšnega človeka si pahnila od sebe. Malo je danes takih. Dobro veš, kaj je meni na njem najbolj ugajalo: njegova globoka in močna vera. To sem ti večkrat poudaril. Človek brez vere je izgubljenec. Meni ne bi bilo ljubo, ko bi moja edinka ljubila takega človeka. Zato presočaj sama, kaj si storila!«

»Očka, ne bodi hud! Ni izgubljenec, in če bi tudi bil, s svojo veliko ljubeznijo bi ga prerodila.«

Oče je bil vesel Marijine iskrenosti. Žal mu je sicer bilo, da je hči prezrla njegovo željo, toda saj je njegov otrok, ne sme ji zapirati poti, kjer misli, da bo našla večjo srečo.

V sončne dni dveh mesecev je rastla pesem. Smeh se je rodil iz jutra v večer, dobra volja in razigranost. Pesem klavirja je ugaševala v poznih večernih urah.

Ko je prvi dih jeseni zavel skozi bujno lepoto obzorij, se je vrnila v mesto. Dvakrat opojnejše je sedaj dehtelo v kostanjevi aleji. Mariji se je zdelo, da se je porodila v novo življenje. Saj je bila svobodna in tako srečna v svoji ljubezni! Oče in mati sta blagoslavljala njene najsvetejše misli. — O, Janko!

V pozni popoldanski uri se je naslonila na okno. V daljavi se je dvigala Mirna gora v pozno-poletni bujnosti in nad Gorjanci se je vil rahel dim in komaj zaznavajoče kalil prosojno sinjino obzorja. Kot daljno hrepenenje prve mladosti je rastla ta slika v njeno dušo. Tako je bila nežnolepa in sladka, kot daljni spomin na nekaj, kar je nekoč v davni podzavestno doživljala. V zasanjanost so se ji zameglile nejasne misli.

Neslišno je utočila v sobo Ida. Lepa kot božanski kip je obstrmela pri vratih. Le v očeh ji je utripal živ ogenj, ki je žgal, žgal . . .

Marija je zaslutila njeno bližino. Obrnila se je od okna z mirnim, nedolžnim nasmehom.

»Vem, da me ne moreš razumeti, Marija, saj se sama komaj razumem. Samo to vem, da bi včasih izžarela v tem ognju, ki mu ne vem imena.«

Tesno se je privila k prijateljičini rami in si obrisala solze.

»Zaigraj mi!« je prosila potem.

»Hočem, dragica. A katero?«

»Izbiraj sama! Vse tvoje pesmi mi silno ugajajo.«

Marija je zaigrala: Sinoči je pela . . . Sredi pesmi jo je prekinila Ida in odmaknila njeni roki s tipk.

»Ne igray te pesmi, preveč mi sega v dušo. Razjokala bi se.« Zopet ni razumela Marija.

»Morda hočeš ono: Ciganski otrok?«

»Daj, Marija! Saj si v resnici želim biti ista.«

S toplim, čistim altom je spremljala prijateljico.

Sredi igranja pa je skočila k njej in jo objela. Marija se je čudila.

»Oprosti, danes sem tako čudna! Priznam, a ne morem biti drugačna, veruj mi!«

Preden se je Marija zavedla je Ida zginila. Veliki uganki ni mogla najti rešitve.

Uro potem, preden je sonce zašlo, je Marija odšla v brezovje ob vodi. Zaželela si je samote, saj ji je bila duša tako polna vsega lepega in svetlega. Žejalo jo je, da se izpove sama sebi, da se poglobi v svoj svet, ki so mu bila obzorja daljna in rožnata kot dih prelestnih zarij.

Sedla je na trato ob vodi. Z belimi prsti si je pripela rdečo vrtico na prsi. Potem je priprla oči in so jo najrazličnejše misli zanihale v nepoznane svetove.

Vsa lepota večera je lila v mlado dušo kot božja kaplja. In iz te božje neizčrpne kaplje je klila pesem lepa in skrivnostna, kot je skrivnost On, ki jo je ustvaril.

Nad zlato površino reke so drsele tri lastavice. V ljubkem letu so dvakrat krožile nad dekličino glavo in utočile v brezovje.

Pritajen dih pesmi je zatrepetal na njenih ustnih. Preko zlatih las je veslala krvavordeča luč zahajajočega solnca in se potapljala v polja za njo. Bilo ji je, da bi z enim samim objemom prižela nase vsa ta belokranjska polja, da bi z enim samim žarkim poljubom poljubila trohnele križe in očrnela znamenja sredi njih. Oj, v belokranjskih lozah bi si človek sam izgrebel grob, sam bi legel vanj in zaspal kot dete sredi materinih rož!

V deključino dušo je silno zrastle to odkritje. Tako silno, da je poljubila trdo grudo ob svojih nogah in se razjokala . . .

Nad senožeti pa je daleč preko obzorij tonila božja perot in nadgaji je sredi škrlatne zarje blestelo obličje njegovo . . .

Marija je tiho šla dalje. Komaj se je njena noga dotikala bilk in rož sredi njih. Ni si upala s človeškimi stopinjami teptati, kar je vzkliko iz besede. Čudežno je tonila dalje kot blagoslovljena molitev . . .

Na ovinku v globinah stelnika pa so čudež ubili ljudje . . . Trdo je zadel korak, cvetka pod njim je obležala strta . . .

Nad senožeti je izginila božja perot in obličje Njegovo sredi škrlatnih zarij so oskrunili nevredni . . .

Greh je bil, ki je ubil božjo sliko in oskrunil visoko pesem za vse večne čase.

»O Janko! — Ida . . .«

V pijani omotici je omahnila za bližnji grm. V zemljo bi se pogreznila, samo, da je ne opazita ona dva, ki sta ji v tem trenutku ubila vero v mlade ljudi in v njihove bele duše.

V duši je venomer ključalo:

»Ti si kakor lepa pesem; a jaz sem kakor črn cvet. Vse je temno v meni, vse temno, temno . . .«

Mladost. Nekoč je bila, a je ni več. Umrla je. Za spoznanje vsega, kar je v človeku najboljšega in najslabšega jo mora sleherni žrtvovati. O, in ta žrtev je včasih tako kruta! Črna roža v vrtovih človeških duš . . .

Sedaj je doumela Ido, doumela njene besede in njeno obnašanje v popoldanski uri.

»O Janko, jaz sem mislila in upala, da je tvoja duša svetla, da je bela kot šmarnica v brezovju! Da, to sem sanjala vse dni najine ljubezni, a zdaj si me ubil — sam. Ti, človek, ki si mi bil dražji od

lastnega življenja, ki bi bila v grob legla poleg tebe, če bi bil umrl v onih najsvetlejših urah! — Kaj si mi storil? . . .»

V večerni molk se je pogrezala zemlja in na zapadu je ugaševal dan.

Mimo grmičevja, za katerim je v bolestnih mislih, sklonjena v dve gubi, drhtela Marija, sta šla ona dva. Nobeden od njiju ni niti slutil, da sta v teh večernih trenutkih strla mlado življenje. V tesnem objemu sta tonila vedno dalje v opojen somrak senožeti.

V oni noči so deževale zvezde. Stotero jih je ugasnilo v pozno-poletni mrak obzorij.

Marija je trpko mislila: Da bi se izgrebel grob in bi vsa izmučena in strta legla vanj! Da bi za vekomaj zasanjala sredi belokranjskih rož. —

Niti ena solza se ni v tej najgrenkejši uri porodila v njenem očesu. Niti ena trda misel, da bi se maščevala. Maščeval pa se je na njo spomin. Ta je žgal, kot bi pekel nosila v duši.

»O Miran! Odpusti, nisem vedela, da je malo belih duš! Za vsakim jasnim pogledom sem slutila blago dušo kot je tvoja.«

Potem se je spomnila, da se je odpovedal svetu in stopil v Gospodovo službo. Tine ji je povedal.

»Miran, bodi srečen! Izvolil si si nebesa. Saj jaz nisem bila vredna, da bi se žrtvoval za mene.«

Rdeča vrtnica je ginila. Brezobzirna dekličina roka ji je izpulila najlepše lističe in jo potem razdejano vrgla od sebe.

V srcu ni bilo ničesar več. Ni bilo trohice ljubezni, saj je izgubljeni niso vredni.

Dolgo v večer je sklonjena za grmom grebla sama vase. Negovala je belo rožo svoje duše in metala plevelj iz nje. In, ko je ob desetem udarcu cerkvene ure zaprla vrata svoje sobe, je odprla dnevnik in na novo stran zapisala z neizprosno odločnimi besedami: »Z žrtvami hočem do zvezd!«

Zunaj so še vedno deževale zvezde. Daleč ob vodi je sameval rdeči cvet in umiral zavržen. — Nekje v polju je zajejala pritajena pesem. Nato je zaihtela silneje, vtrepetala in utihnila. Roparska ptica je ugrabila belo globico . . .

(Dalje prih.)

Mir je red v narodnem in ljudskem življenju, socialni red v ljudstvu, politični red med narodi (Sv. Avguštin).

DEKLICA, BODI PREVIDNA!

(Dve resnični zgodbi.)

Navesti hočem žalostni zgodbi iz življenja dveh deklic. Vsled neprevidnosti sta prišli v žalostni položaj, ki jima je bridko zagrenil življenje.

Prvo zgodbo je kmalu po tem času, ko je kralj Aleksander I. ukinil ustavo in je postal absoluten vladar, pripovedoval odlični ruski diplomat. »Poslušajte,« je rekel, »zakaj vse je dober absolutizem. Za časa carja Nikolaja I. okrog l. 1830. se je bogati in mladi gardni oficir zaljubil v preprosto, dobro vzgojeno francosko deklico. Toda ona mu je naravnost povedala, da brez zakonske zveze noče imeti nobenega prijateljstva ž njim.

»Ženin« je pa kljub temu ni hotel zapustiti, a poročiti se ž njo, kot neenako ž njegovim rodом tudi ni hotel. Zato je sklenil tujo, neskušeno deklico prevariti. In to se mu je posrečilo, ker ni poznala običajev dežele, še manj pa obredov pravoslavne cerkve.

»Ženin« se je dogovoril z nekaterimi prijatelji in skupaj ž njimi je peljal »nevesto« v cerkev, kjer se je opravil navadni moleben, t. j. molitve, slične našim molitvam po litanijah in sicer na tak način, kot bi se vršila poroka. Deklica seveda vseh teh molitev in obredov ni razumela.

Po končanem molebnu so gostje pozdravili mlado »gospo« ter so ji čestitali; odpeljali so jo na dom mladega »soproga«, kjer jih je čakala bogata pojedina. Kmalu nato je mladi oficir zapustil vojaško službo ter se je s svojo »gospo« preselil na eno svojih obširnih posestev.

Leta so tekla. Mladi »mož« je srčno ljubil svojo »soprogo«. Rodilo se je več otrok. Večkrat je imel namen povedati ji, da jo je prevaril. Hotel se je ž njo v resnici poročiti, a je vedno odlagal. Ni imel poguma povedati resnice, ker je bil mnenja, da bi jo preveč razžalil.

Toda naenkrat je prišla huda nesreča. »Mož« je umrl nagle smrti in zdaj se je razkrila strašna resnica pred nesrečno žensko. Iz znamenite gospe se je izpremenila v bedno, od vseh prezirano bitje. Otroci, vzgojeni v izobilju, so videli pred seboj trnjevo pot življenja. Bilo je mučno, da bi človek prišel ob pamet. Sorodniki rajnega, katerim je po zakonu pripadalo premoženje, so prevzeli posestva ter so izgnali iz stanovanja njo in njene otroke. Ona je šla v Petrograd. Iskala je tam svojo pravico, toda zaman, zakon je bil natanko določen, ministrstvo justice je zavrnilo njeno prošnjo.

Kaj naj bi storila? Uboga, nedolžna žrtev tuje prevare, tujega samoljubja, tujega zločina bi morala trpeti in ž njo naj bi trpeli njeni nedolžni otroci?

Obrnila se je na carja Nikolaja I. Izročila mu je prošnjo za pomoč, v kateri je opisala ves položaj, svoje muke, trpljenje svojih otrok in ves svoj obup.

Prošnjo je izročil carju minister dvora, grof Adlerberg. Car je prošnjo, ki ga je zelo ganila, prečital in se je globoko zamislil. Čez nekaj časa je pogledal grofa, se nasmehnil in ga vprašal:

»Kaj misliš ti, grof, da bi tu mogel storiti?«

»Vaše Veličanstvo,« je odgovoril grof, »tu se ne da nič storiti, zakon je zakon.«

»Slabo razumeš ti pomen samodržavja (absolutizma),« je zaklical car, »poglej!« In car je že napisal na prošnjo besede: »Všteti moleben za obred poroke!« Seveda car ni imel namena mešati se v cerkvene pravice poroke, marveč le zadostiti razžaljeni pravici. Tako je bil mrtvi zakon osramočen in živa pravica je obhajala zmagoslavje. Prositeljica je že ta dan iz uboge, prevarne žrtve postala zakonska vdova, zakonska mati, zakonski dedič vsega, kar je zapustil njen »mož«.

To zgodbo sem pozneje čital v knjigi T. Vinberga »Krestnij put« stran 242—244 in v isti knjigi str. 241 sem čital naslednjo žalostno zgodbo:

Meseca julija 1920 je prinesel angleški list »Daily News« poročilo o neki sodnijski obravnavi v Londonu. Neka gospa in njen sprog sta vložila tožbo zoper mladega človeka, kateri je bil vzrok samoumora sestre te gospé. Pri obravnavi so prišle na dan žalostne reči.

Mlad človek se je seznanil z jako dobro vzgojeno deklico iz krščanske družine. Bila je sirota, živela je sama zase in je služila v neki pisarni. Mladi človek je začel zahajati k njej in je deklici jako ugajal. Ker je večkrat občeval z njo, jo je popolnoma zase pridobil ter ji je slovesno obljubil, da se bo čez nekaj mescev z njo poročil. Čez kratek čas pa je pod pretvezo, da gre po uradnih opravkih, odšel iz mesta, a njegova nesrečna žrtev je opazila, da je zbolela na neki, njej neznani bolezn.

Začela se je ogibati omožene sestre, s katero sta bili do tega časa enega srca. Po strašnih duševnih mukah je premagala sramežljivost in neodločnost ter je sklenila iti k zdravniku, od katerega je izvedela strašno resnico, da je bolna na spolni bolezn sifilis.

Deklica je pisala pismo svoji sestri, v katerem je razložila vse, kar se je z njo zgodilo in jo je prosila, da ji ne zameri. Pismo je končala tako: »Ne bojim se stopiti pred sodnji stol božji. Čutim, da sem tukaj na zemlji že zadostovala za svoje grehe s svojims trašnim trpljenjem(!). (Bila je anglikanske vere.) Živeti pa zdaj brezčastna in z uničenim življenjem več ne morem, ker vidim pred seboj samo gorje in trpljenje. Opisujem ti svojo strašno nesrečo samo radi tega, ker zapustim življenje. K tebi, v tvoj mili dom bi nikdar več taka ne prišla kakor sem bila...«

V časopisu je bilo priobčeno celo pismo, napisano silno ganljivo, da se je kar srce trgalo vsakemu, ki je je čital. Ko so pismo prečitali na sodišču, so vsi jokali s sodnikom vred. Prečitana so bila tudi vsa pisma mladega človeka rajni (pisana na stroju brez podpisa), v katerih je sveto obljuboval, da se bo z njo poročil.

Krivda razuzdanega zapeljivca je bila torej dokazana, o njej niti sodnik ni dvomil, toda obsodil ga ni, ker angleški zakonik nima paragrafa, po katerem bi mogel obsoditi tako podlo bitje.

Silno razburjen je skočil s svojega sedeža mož sestre rajne nesrečne deklice in je zaklical: »Če angleški zakoni ne morejo kaznovati take podlosti, takega hudodelstva, potem ne potrebujemo nobenih zakonov. Naznanjam vam, g. sodnik, ko odidem od tod, da ubijem tega podlega človeka kot steklega psa!«

Sodnik je odgovoril: »Nimate pravice tako postopati. Če bi kaj takega storili, boste občutili vso strogost zakona.« Tako je v demokratični Angliji ostal tak hudodelec brez kazni, ker zakonik nima primerneга paragrafa.

Ali Jugoslavija ima paragraf, po katerem bi se obsodil tak zapeljivec? Če ga nima, bi bilo vredno, da bi se ženske na merodajnem mestu za to porigale. Sicer pa kakor razvidiš iz obeh teh dveh zgledov, deklica, bodi skrajno previdna!

E. K.:

NESPORAZUMLJENJA VZROK NEMIRA

Nesporazumljenja so enaka prahu, ki je pal v naše oko. Tako nepomembni kakor praški so večkrat vzroki in prav tako neprijetni so tudi učinki, ki jih taka nesporazumljenja vodijo za sabo.

Kakor oko, v katero se je tujek naselil, nekaj časa nerazločno vidi in ga mučijo bolečine, tako zatemne nesporazumljenja naše duhovno oko. Kjer smo pred kratkim časom pričakovali dobrohotnosti, tam vidimo zdaj nezaupanje; kjer smo sicer stvarno in mirno presojali, tam nas obvlada nenaklonjenost, drobna ljubosumnost in prevelika občutljivost.

Nesporazumljenja so kakor črv, ki v lepem sadu skrivaj uničuje jedro. Duševna skupnost se razkraja, prijateljstvo gre za vedno narazen.

Nesporazumljenja se pojavijo včasih naenkrat, kakor nevihta v poletni vročini. Komaj vemo, s čim smo jih povzročili. Toda, dočim nevihta čisti zrak in osveži naravo, leže nesporazumljenja večkrat tedne in mesece, kakor težka peza nad nami.

Nesporazumljenja so kakor teman oblak, ki se postavi pred žarko sonce in jasnemu dnevu vzame ves sijaj. Ovirajo naše veselje do dela in povzročajo, da zaskrbljeni in brez poguma gledamo v bodočnost, da se nas polasča nemir.

Nesporazumljenja so kakor zmotna pota v labirintu. Le kdor ima čudežno vlakno v roki, more najti izhod.

Čudežno vlakno pa moramo stkati sami iz poštenja, ponižnosti, potrpežljivosti in dobrote; potem bomo z zmotnih potov težkega nesporazumljenja hitro našli pravo pot.

M. Valant:

ORGANIZIRAJMO SE STROKOVNO!

»Vigred« je že večkrat opozorila čitateljice na prednost in važnost krščanske strokovne organizacije za delavstvo in nameščenstvo. Danes naj še poudarimo to misel in pokažemo na središče delovanja strokovne organizacije.

Odkar človeštvo obstoja, lahko opazujemo trenja in borbo med lastniki, posedujočimi ter med onimi, ki ne razpolagajo z ničemer drugim kot s svojimi delovnimi rokami. Tudi kmečki boji spadajo v to vrsto trenj, saj srednjeveški kmet v mnogočem ni mogel svobodno razpolagati z zemljo, na kateri je bival in je bil zelo podoben kolonu. V modernem industrijskem času se nam predstavlja ta boj v obliki trenj med delavci ter podjetniki. Delavec je tisti, ki daje svojo delovno moč v najem, podjetnik-delodajalec pa delovno moč jemlje v najem. Podjetnik liberalne države svobodno razpolaga s svojim imetjem in proizvodjalnimi sredstvi, skuša zase iztisniti čim večji dobiček, delavec pa prejema za svoje delo nagrado v obliki plače, ki je večja ali manjša, kar je pač odvisno od tega, kako močno je delavstvo organizirano. Moč delavstva se ceni po številu organiziranih. Čim močnejša je organizacija, čim bolj so zavedni njeni člani, čim bolj je izpopolnjena, tem bolj je verjetno, da bo imela uspeh v svojem prizadevanju.

O strokovni organizaciji pravimo, da zastopa koristi delavstva, da si prizadeva izboljšati njegov položaj, da se bojuje za delavske pravice. Socialisti vseh struj imenujejo ta boj razredni boj. Konec temu boju naj bo vlada delavstva, tako zvana diktatura proletariata, diktatura dela. Strokovna organizacija jim je le sredstvo v dosego tega cilja. Ker je socializem materialističen, mu je Cerkev oziroma vsaka vera le poneumljevalka ljudi ter zaveznica posedujočih slojev. Za krščansko misleče delavstvo je tako mišljenje nespremenljivo: Proti socializmu se mora zato boriti, če ne zaradi ničesar drugega, že zaradi njegovega protiverskega stališča, zaradi njegovega brezboštva. Krščansko delavsko gibanje je zrastle v boju za svobodo verskega prepričanja in bo ostalo predstavnik tega boja. Krščanski delavec, ki hoče kompromis ter sodelovanje s socializmom, ni na pravi poti in ne more biti krščanski strokovničar.

Dosledno krščansko strokovno gibanje priznava nujnost boja med delom in kapitalom, med delavcem in podjetnikom. Saj si more delavstvo še le v tem boju priboriti pravice, ki mu gredo in doseči za svoje pripadnike dobre delovne pogoje. Nekako primerje vidi v tem doseženo tedaj, ko se bodo razmere toliko uredile, da bo prišlo delavstvo do svojih pravic v gospodarstvu. To bo pa takrat, ko bo delavstvo v gospodarstvu soodločujoči činitelj obenem z dosedanjim podjetnikom ter zastopniki družbe, ki so zainteresirani na pametnem in dobrem gospodarstvu. Krščansko strokovno gibanje torej ni za to, da se nadomesti vlada kapitala z vlado dela, temveč je

za to, da se ideja solidarizma praktično uveljavi v gospodarstvu. Ne izganjajmo hudiča z Belcebubom! Ne postavljajmo mesto enih druge diktatorje! Kdor hoče sam vladati, moti ravnotežje, ki mora nujno biti v družbi, da se odpravijo oziroma, da ne nastanejo spori. To velja v enaki meri za predstavnike kapitala kot nasprotni strani. To je načelo. In načelo je za to, da se po njem ravnamo in ga izvajamo v življenju, ne pa, da je le pisan zakon. Krščansko strokovno gibanje zahteva, da naj bo ono eden glavnih stebrov bodoče gospodarske ureditve kot predstavnik delavstva. Volja delavstva, ki se bori za nov red in ki je vsakdanja žrtev velike borbe, v novem redu ne sme biti zatrta; priti mora do izraza kot čuvarica z velikimi žrtvami pridobljenih pravic. Če bo hotel kdo vzeti delavstvu pridobljeno, bo stopila ta čuvarica zopet v stari boj dela s kapitalom in povedala svojo besedo v imenu delovnih ljudi.

Minula leta in desetletja so pokazala, kako velike vrednosti je združevalna svoboda, eden izmed darov liberalizma. Papež Leon XIII. je kot predstavnik Cerkve prvi slovesno potrdil to najpotrebnejšo delavsko pravico. Boj dela s kapitalom pa ne zahteva le sodelovanja mož, temveč tudi žena, ker so te še prav posebno zainteresirane za ugoden izid, ker bodo imele one največ koristi od preurejene družbe.

Delavke! Žene in dekleta! Vabljeni ste, da sodelujete v naših strokovnih organizacijah, to je v Strokovni zvezi poljedelskega delavstva ter Zvezi združenih delavcev. Nameščenske! Vaše mesto je v Društvu združenih zasebnih in trgovskih nameščencev. Vse te organizacije zastopajo opisane cilje. Privesti vas hočejo do boljših razmer, do razmer, v katerih boste mogle svojo vlogo kot žene bolje vršiti kot pa jih morete danes.

Naj ne bo nobene, ne delavke, ne nameščenske, ki ne bi v današnjih odločilnih časih, ko steguje Moskva svoje roke po zapadni Evropi, trudeč se uvesti stanje državnega kapitalizma, državnega podjetništva, začutila v sebi važnosti tega poziva, se mu ne bi odzvala in ki ne bi stopila v borbene vrste za novo, krščansko in socialno urejeno družbo.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

O B Č N I Z B O R

D R U Š T V A Z A V A R S T V O D E K L E T

(Nadaljevanje.)

Društvena pisarna je odprta vsak delavnik od 8—12 in od 14—18.

V pisarni se je v preteklem poslovnem letu opravilo nastopno delo: Pomoč in naveti nezakonskim materam v 24 primerih. Iskanje pogrešanih 2 krat. Poročilo svojcem varovank 15 krat pismeno, 2 krat brzojavno. Priporočilo za pravno zaščito žen 7 krat. Moralna zaščita dekletom v 18 pri-

merih. Pomoč za potovanje v inozemstvo pri razni uradih in konzulatih, spremstvo na razne konzulate 18 krat, v menjalnico 8 krat, k Putniku 15 krat, k uradnemu zdravniku 6 krat. Izdaja priporočilne karte za K. M. v inozemstvo 11 krat. Spremstvo do zahtevane posredovalnice 7 krat. Spremstvo in posredovanje na izseljeniškem uradu 8 krat, na kr.bansko upravo 14 krat, na mestni socialni urad 19 krat, na Borzo dela 9 krat, na mestni domovinski urad 12 krat, k raznim varstvenim ustanovam 28 krat, OUZD 7 krat, raznim

uradom 7 krat, v bolnico 14 krat, v hotel 10 krat. Pomoč in nasvet mladoletnim 35 krat. Pričakovanje pismeno najavljenih 5 krat (tudi na kolodvoru), iskanje stanovanja 7 krat. Nasveti odpuščenim kaznjenkam 8 krat. Shramba prtljage 124 krat. Vzgojni in moralni posveti 52 krat, zdravniški posveti s potnicami 10 krat, posredovanje na policiji 9 krat, na higienskem zavodu 14 krat, v Dečjem domu 6 krat. Pisanje prošenj varovankam 12 krat. Obvestila drugim K. M. in društvom doma 14 krat, v inozemstvu 6 krat. Poučnih in moralno-vzgojnih razgovorov z varovankami je bilo 282. Razgovorov z dušnimi pastirji zaradi varovank 17. Oskrba z najpotrebnejšo obleko 7 krat. Tuji državljani so iskali nasvetov in tudi pomoči 22 krat in sicer: 9 Nemcev, 5 Avstrijcev, 3 Francozi, 3 Ogrke, 2 Čehinji, vsi so prišli z opravičbo, da so še povsod pri K. M. dobili pomoč. Od onih, ki so iskali pomoči in nasvetov v pisarni, je bilo: 9 pravoslavni, 5 evangeljskih, 1 muslimanski, 1 židovski pripadnik. Konferenc za društveno delo poleg tedenskih sej je bilo 49. Konferenc za pripravo za zavod je bilo 39. Vlog in dopisov za zavod 35. Posredovanja na banski upravi v svrhu društvenega dela in društvenih ustanov 51. Posvetov z državnim tožilcem 10. Razgovorov s pravnim zastopnikom 18. Telefonskih

razgovorov v društvene namene 537. Bolnica je prosila za spremstvo odpuščenih 6 krat, policija je želela pojasnil 21 krat, mestni soc. urad je prosil za pomoč, spremstvo, zavetišče 11 krat, pomagal z denarjem za pot varovankam 9 krat. Pisarna je po kol. pomočnici dala spremstvo 3 krat izven Ljubljane: v Split — Šibenik, kamor je nesla 9-mesečnega otroka neke kaznenke, 2 krat v Škofjo Loko, zblaznelemu dekletu in težko bolni na kliniko v Zagreb. V pisarni je nastanjena tudi uprava »Vigredi«, katere uradnica vrši sporazumno s konzorcijem pisarniško delo in se je tudi sicer docela živela v poslovanja društva in K. M. Ta ugodnost pa je kljub temu v toliko neprijetna, ker se morajo seje in večji posveti vršiti po uradnih urah uprave in bi bilo zato zelo želeto, da bi si društvo pridobilo še en lokal poleg pisarne. Tudi mnogoteri delikatni in intimni razgovori in posveti z varovankami bi se lažje izvršili med štirimi očmi, kakor tudi zelo manjka mal kotichek, kamor bi mogla sestiti ali leči utrujena tujka od daljnega potovanja, kakor imajo to urejeno pri drugih kol. misijoni v inozemstvu, dočim je naše zavetišče za te svrhe preveč oddaljeno. Z nadaljnim razvojem društvenega dela se vedno bolj kažejo tudi širše potrebe. Le od dobrih in plemenitih dobrotnikov je odvisno, da se tudi tem potrebam pomaga.

(Dalje prih.)

P O Ž E N S K E M S V E T U

Italijanska vlada je od marca 1935 do oktobra 1935 izplačala 8,758.000 lir kot posojilo 3331 mladim poročencem. 19,200.150 lir pa kot nagrade za 15.863 rojstev.

Izpričevalo o arijskem pokolenju zahtevalo v Nemčiji tudi za izpite babic, tehničnih asistentinj na medicinskih zavodih, maserk, dečjih negovalk, in bolniških strežnic. Izjemoma se dovoli polaganje izpitov le zaradi izrednih važnih vzrokov, a z osebnim jamstvom.

Kot simbol miru so sezidale katoliške nemške žene s sodelovanjem vseh nemških katoličanov cerkev miru v Frankfurtu. Je

to cerkev sv. Križa, z Žalostno Materjo božjo od Rut Schaumann in je postala božja pot vseh nemških katoličanov. Na cerkvenem dvorišču je spominski dvor za v svetovni vojni padle očete, može, sinove, brate, žene. Žene, matere, hčere, neveste teh padlih dajo vklesati v stebre, ki nosijo ta dvor, imena svojih dragih in prispevajo za odplačilo dolga, ki je še na cerkvi. Pač lep smisel miru!

Praznik Marijinega materinstva. L. 1931. je sedanji sv. oče Pij XI. za vse krščanstvo vpeljal praznik Marijinega materinstva kot spomin na 1500-letnico koncila v Efezu. Istočasno je papež »Blaženo med ženami«,

božjo Mater Marijo in sv. Družino postavil za zgled svetosti zakona in za versko vzgojo mladine. Da je temu prazniku dal še poseben liturgični spomin, je določil, da se praznik Marijinega materinstva praznuje vsako leto 11. oktobra po celi cerkvi z lastnimi mašnjimi molitvami in oficijem.

Misijonsko zdravniški institut v Würzburgu je praznoval 10. maja letošnjega leta svojevrstno svečanost. Ta dan je bil odpuslan s tega zavoda misijonski zdravnik dr. Anton Krause in njegova žena v misijone. Njuno misijonsko polje je v južno-zahodni Afriki, voditelj jim bo škof Gotthard v vikariatu Windhuk v Nyangana na Okavango. V Würzburgu je namreč misijonski zavod, v katerem se pripravljajo misijonski zdravniki, misijonske sestre, strežnice i. dr. za delo v misijonih, da se tam seznanijo z vsem, kar je potrebno za delovanje v tropičnih pokrajinah. Nov poklic tudi za mlade zdravnice!

Les Dames du Calvaieres je družba vdov, ki sicer niso vezane na posebne obljube, vendar žive v skupnem življenju in v skupnem redu, da se žrtvujejo za službo na neozdravljivo bolnih, ki potrebujejo posebne nege, kakor: taki z odprtimi ranami, s kostno tuberkulozo, z lupusom, z rakom, kratko na takih boleznih, ki jih navadno ljudje zelo težko prenašajo in jih zaradi spremnih pojavov le težko imajo v domači oskrbi, pa jih javna dobrodelnost tudi odklanja, ker so pač neozdravljivi. To občudovanja vredno žensko združenje je nastalo v tistem frivolnem Parizu, ki ga poznamo le od njegove lahkomišelnosti in lahke strani. Brez nadaljnega lahko razumemo, da je treba pač veliko množino močne ljubezni za strežbo teh bolnikov, od katerih nekateri preleže leta in leta.

Imajo pa poleg telesnih večkrat še hujše dušne bolezni. Bolniki so največ iz najubožnejših plasti in so jih te hiše sprejemale do nedavnega popolnoma brezplačno, ker so članice udruženja prinesle marsikaj s seboj in so dale na razpolago tem siromakom. V zadnjem času plačujejo karitativne organizacije in dobrodelnostne ustanove za te siromake. Začetnica tega udruženja je bila Jeanne Chabod, vdova Garnier in je dala temu udruženju ime »Les Dames du Calvaieres«; kajti s stalnim pogledom na goro Kalvarijo in na Krizanega pridobivajo članice tega apostolata moči za svoje težavno delo.

Socialna ženska šola v Achenu izobražuje v zadnjem času poseben ženski poklic *ljudskih negovalk*. Namen temu poklicu je, da pomagajo pri zopetni vpostavitvi družine in ljudske skupnosti. K temu se odpira vedno več možnosti poklicnega dela, kakor: vodstvo ženskega dela, skrbstvo v delavnicah, skrb za potujoče delavstvo, zlasti za šolanje mladih mater. Ta poklic ljudskih negovalk daje 20-letnim dekletom, ki imajo veselje za tako delo, zelo dobre izgleda za zaposlitev. Šolanje se vrši v dveh letnikih in se zaključí z državno skušnjo ter se začne vsako leto 2. maja. Je pa tudi ta socialna šola pravo torišče za socialno delo. Mir, prijetna oddaljenost na periferiji mesta, delo združeno z učenjem in prazničnimi urami, tiho drobno delo v teoriji in praksi in kar je najvažnejše: srečanje z ljudskimi skupinami najrazličnejših vrst, kar vse da šolski skupnosti dovolj poleta in razgibanja. Takih ljudskih negovalk bi potrebovali tudi pri nas. Ali se bodo morebiti naša dekleta navdušila, da se pojdejo izobraziti zanje?

Ž E N A - G O S P O D I N J A

KITAJSKA KUHINJA

Pravijo, da je Kitajec rojen kuhar. Če bi pri pripravljanju jedi ne uporabljal toliko žltavega olja in celo ricinovega olja, bi bila kitajska kuhinja zelo bogata na izpremembah, celo okusna.

Glavno jed tvori — tudi pri slavnostnih obedih — riž. Meso in ribe smatrajo le za

prilogo k sočivju, dočim sočivje prav pridno jedo. Tu pa bi kmalu lahko nasteli vse, kar je zeleno; torej poljske sadeže, krompir, zelje, solato, fižol, grah, česenj, potem brez števila vodnih rastlin, listov, korenin in stebel, bambusove mladike, celo morsko travo.

Ni pa tako obsežna vrsta mesnih jedi. Govedine povečini ne jedo, ampak govedo

uporabljajo kot tovarno živino. Posebna prepoved za zakolj govedi velja ob času povodnji, da se pomirijo užaljena božanstva. Tudi bravine (ovčjega in kozjega mesa) ne jedo, pač pa uporabljajo kamilino in konjsko meso za kuho. Kakor je riž nacionalna jed iz rastlinstva, tako je svinjina nacionalna jed iz živalstva.

Poleg rac in gosi, ki jih na Kitajskem povečini umetno vale in v velikih množinah uživajo, so mlade, debele mačke in z rižem odebeljeni psi (mopsi) prava delicata. Le-te, kakor pri nas gosi, pitajo, da so čim debelejši. Potujoči prekupevalci jih potem prodajajo v kletkah na dolgih bambusovih palicah. Najrevnejši sloji se zadovoljijo tudi s podganami, ki jih suše kakor pri nas svinjino. Premožni sloji seveda odklanjajo, kakor Evropejci, podganjo pečenko, nikakor pa ne pasje glave v kisli omaki, ali juhe iz pasjega gobca.

Vse vrste naše perutnine, prepelice, je-rebice, kljunači, divje race itd. se na obširnih močvirnih kitajskih poljanah v velikih množinah plode in jih prav pridno love. Posebno priljubljena jed so lastavičja gnezda, katerih uživanje prinese srečo. Nekatere vrste kač, posebno vodne kače, kuhajo za juhe. Somove plavuti so velika delicata in žabje krake zelo radi jedo.

Milo je milo, si misli marsikatera gospodinja. Toda dejstva ji dokažejo nasprotno. Res je namreč, da je med milom in milom zelo velika razlika, večja kakor pa med moko in moko. Pri tej obstoja razlika le v mletju, dočim ostanejo redilne snovi iste. Kljub temu pa zahteva vsaka gospodinja le gotovo moko, dočim marsikatera pere svoje perilo s poljubnim milom, četudi ji perilo v kratkem razpade. Razumna gospodinja pa se tej neprimiliki izogne in pere dosledno le z *Zlatorog*-ovim *terpentinovim milom*, ki ne škoduje niti najfinejši tkanini.

KUHARSKA UMETNOST

Naročnica Viki K. — *V.* pogreša, da »Vigred« že dolgo ni prinesla izdelanih jedilnikov, zato pošilja tri:

1. Paradižnikova juha z rižem. — Svinjska pečenka s solato ali kompotom in že-

meljnimi cmoki. — Sirovo sadje (češplje, breskve, grozdje itd.).

2. Zelenjadna juha. — Pljučna pečenka z rezano solato in pečenim krompirjem. — Mešani kompot.

3. Žemeljna juha. — Ocvrta telečja jetra s krompirjevim pirejem in kumarino omako. — Breskvin narastek.

(Žal pa, da ni poslala tudi zapiskov (receptov) k temu. (Op. uredništva.)

Naročnica Manica S. — *K.* sporoča: Če hočeš imeti za 4 osebe dobro govejo juho, moraš kuhati vsaj $\frac{1}{2}$ kg govejega mesa od križa ali debelega flama. Meso hitro operi in pristavi v $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ l mrzle vode. Četudi rabiš za 4 osebe največ $1\frac{1}{4}$ l juhe, moraš računati z izhlapevanjem in zakuhanjem. Ko zavre, osoli, prideni zelenjavo (petersilj, korenje, zeleno, čebulo, 2—3 zrna celega popra) in sploh, kakor je v tvojem gospodinjstvu navada ter pusti, da $2\frac{1}{2}$ ure počasi pokrito vre. Zaradi dobrega okusa prideni, kakor je letni čas, tudi: košček beluša, ali karfijole, ali grahovega stroka, paradižnik, zeljnega štorčka in podobno. Odvisno od osebnega okusa. Če ima tvoja družina rada, prideniš lahko nazadnje za žlico drobno zrezanega petersilja, ki pa ne sme več zavreti. — Preveč zelenjave pokvari okus juhe. Vse dodatke v juho moraš sestaviti v takem razmerju, da ne čutiš nobenega posameznega okusa iz juhe, ampak nekaj harmoničen prijeten okus. To pa je stvar izkušnje.

Vida K. v S. pošilja zapisnik za dobro *paradižnikovo omako*. $\frac{1}{4}$ kg zrelih paradižnikov, 40 g presnega masla, 2—3 žlice moke, $\frac{1}{2}$ l vode, $\frac{1}{2}$ kozarca belega vina, 1 malo žličko zrezane čebule, 2 mali žlički soli, 1 malo žličko sladkorja, 1 žlico limoninega soka, ščep popra, ščep zribane limonine lupince.

Oprane, razrezane paradižnike kuham v vodi s čebulo, ko so mehki, pretlačim skozi sito. Svetlo prežganje z vodo raztopim, pridenem paradižnikovo maso, sol, vino, poper, sladkor, limonin sok in lupinico, pustim, da zavre. K zmečkanemu krompirju, dušenemu rižu, širokim rezancem, makaronom, krompirjevim svaljkom izvrsten dodatek. Oboje sijajna večerja!

knjiga iz zadrege. Saj ima pa tudi za vse priložnosti pripravljene pesmi: otrok, fant, dekle, fant in dekle, življenje, domoljubne, pripovedne, prigodne, lepa narava, šaljive. Vse te pesmi so po vrsti in še v abecednem redu razvrščene v kazalu. Naša dekleta, ki rada pojejo, naj si knjižico gotovo omislijo.

Hagarin sin, II. del. Pavel Keller. Delavska založba Krekova knjižica je izdala kot prvo knjigo letošnjega leta ta prevod, katerega prvi del so čitatelji zelo radi čitali. Ne samo tisti, ki imajo že prvi del, si bodo gotovo omislili tudi drugi del, ampak tudi tisti, ki dosedaj niso imeli prvega dela, si bodo pač omislili oba. Glede ocene moramo ponoviti to, kar smo zapisali pri prvem delu te knjige, ki je izšel lansko leto. Knjiga se bere kakor izvirno delo in je vsa taka, kakor bi se povest dogajala v naših krajih. — Na koncu je dodan še izvleček krajše Kellerjeve povesti »Med mejaši«. — Cena knjige za naročnike Krekove knjižnice je (članska cena) vez. Din 26.—, broš. Din 16.—; knjigotržna cena vez. knjigi je Din 40.—, broš. Din. 26.—. Priporočamo.

Imenik knjig. Ljudske knjižnice Prosvetne zveze v Ljubljani. Cena Din 15.— in Din 1.— za poštino. Imenik vsebuje skoro vse slovenske knjige ter nad 7000 nemških in hrvaških knjig. Posebne važnosti je slovenski znanstveni del, v katerem so našteti vsi važnejši članki iz naših revij in zbornikov. Prav ta del je velike vred-

nosti za predavatelje in predavateljice v naših društvih, ki najdejo tam teme in snov za svoja predavanja. Tudi seznam ljudskih iger bo prav dobro služil društvenim delavkam. Toplo priporočamo.

Dickens David Copperfield I. del. — Kot 23. zvezek leposlovne knjižnice je izšel I. del te znamenite mojstrovine. Kdorkoli je že čital katero izmed Dickensovih del, recimo Olivera Twista, Povest o dveh mestih, Božično zgodbo, ali kdaj gledal »Cvrčka za pečjo«, ta bo z največjim zanimanjem prečital tudi to znamenito delo, ki nam je je podarila Jugoslovanska knjižgarna. Prevod je oskrbel Oton Zupančič. Kdor je že čital Dickensova dela, ta bo gotovo spoznal, ko bo čital ta njegov življenjski roman, da je najlepši in najdovršenejši izmed vseh njegovih del, kakor je splošna sodba njegovih najboljših poznavalcev. Ta del obsega otroško dobo glavnega junaka Davida, ki se pa skoro popolnoma krije z Dickensovo mladostjo. Zaradi tega je tudi človeku kar mehko pri srcu, ko to čita. Vse je vzeto iz življenja in vse postave so obenem tudi umetniške. Nikjer sicer tega ne poudarja, vendar čutimo iz vsega njegovega pripovedovanja, da hoče čitatelje poboljšati. Vendar tega ne dela na prisiljen način, ampak rajše prav istemu čitatelju odpre oči in srce za vse dobro in lepo, ga tolaži, bodri in ga vodi k plemenitosti. Gotovo bo tudi marsikatera »Vigrednica« segla po tej zares lepi knjigi.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. ZVEZEK:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ZIVELA TELOVADBA! Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—.

III. ZVEZEK je posvečen materinskemu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. ZVEZEK: vsebuje 5 daljših in krajših iger, namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dej.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. ZVEZEK:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—.

VI. ZVEZEK vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE.

Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

LJUDSKA POSOJILNICA

V LJUBLJANI r. z. z neom. zavezo

Ljubljana — Miklošičeva 6, v lastni palači,

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri.

NOVE vsak čas razpoložljive VLOGE obrestuje po 3%.